EMIL GIURGIUCA

POEŢII TINERI ARDELENI

ANTOLOGIE

Cu 18 măşti în lut de ION VLASIU

BUCUREŞTI
FUNDAŢIA PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ «REGELE CAROL II»
39, Bulevardul Lascar Catargi, 39
1 9 4 0

POEŢII TINERI ARDELENI

S'AU TRAS DIN ACEASTĂ CARTE
PE HÂRTIE VIDALON, DOUĂZECI ŞI
ŞASE DE EXEMPLARE NEPUSE ÎN
COMERŢ, NUMEROTATE DELA 1 LA 26

EMIL GIURGIUCA

POEŢII TINERI ARDELENI

ANTOLOGIE

Cu 18 măşti în lut de ION VLASIU

BUCUREŞTI
FUNDAŢIA PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ «REGELE CAROL II»
39, Bulevardul Lascar Catargi, 39
1 9 4 0

PREFAŢĂ

Cartea de faţă vrea să fie o expunere precisă a acelei poezii ardelene, care cu excepţia a două, trei cazuri, s'a desvoltat în atmosfera regională din Ardeal, în ciuda mentalităţii locale ostile a unei societăţi care prin structura sa aspirituală n'a dovedit interesul necesar impus de frumuseţea unui act gratuit. In anii imediat de după unire, printr'o supărătoare întârziere a ideologiei semănătoriste, rău înţeleasă şi propagată în creaţii minore, literatura era considerată în Ardeal ca funcţie socială şi opacitatea publicului pentru problemele de artă pură rezidă în această concepţie. Ardealul a intrat cu paşi nesiguri în viaţa publică a ţării, în toate domeniile, iar într'unul din ele, domeniul literar, timp de 15 ani nu i se văd urmele aproape de loc. In răstimpul acesta, până la 1933, figuri izolate ca aceea a lui Lucian Blaga s'au ridicat la orizontul literar datorită ambianţei de mediu a capitalei şi au cucerit un loc central în literatura contimporană datorită în bună parte condiţiunilor favorabile pentru cunoaşterea fenomenului literar, oferite de singura mişcare literară existentă în cuprinsul ţării, aceea a Bucureştiului. Pentru lipsa de orientare literară de care suferea Ardealul până în anul amintit, sunt vinovate nu numai cele câteva reviste ce apăreau în Ardeal, — în special Societatea de Mâine, pentru care experienţa Gândirii, în etapa ei dela Cluj, n'a lăsat niciun ecou — ci şi şcolile care n'au fost

în stare să dea tinerilor o informație bogată în materie de literatură și nu și-au putut apropia ritmul creator contimporan.

Undele generatoare de preocupări artistice au pătruns târziu în Ardeal, dar atunci resurecția a fost destul de puternică. Ca într'o « Cantoria » de Donatello, copiii cari tăcuseră împrăștiați și neluați în seamă, au făcut să se audă vocile lor, încă nesigure dar într'o splendidă solidaritate de grup. Acest moment frumos în istoria literaturii ardelene este momentul apariției revistei Abecedar (1933). *Toate valorile latente până aici s'au deșteptat la aerul primăvăratec ce s'a revărsat din această publicație. Cu o notă de pondere pentru exuberanța tinerilor, apare în același an revista* Gând Românesc *condusă de distinsul critic literar Ion Chinezu și cu un an mai târziu* Pagini Literare *(Turda) și* Familia *(Oradea). Despre revista* Abecedar *nu-ți vine să spui că a fost legată de un anumit oraș din Transilvania. Apărută la Brad și mutată la Turda, unde prinde consistență și-și dobândește caracterul adevărat, ea era în realitate redactată de tineri din mai multe părți și în ea respira mireasma întregului pământ ardelean. A fost o adevărată fericire faptul că poetul Teodor Murășanu i-a fixat un domiciliu în orașul său și i-a ajutat apariția timp de un an.*

Prin ea s'au afirmat cele mai multe dintre numele care compun constelația poeților acestei cărți. In primul rând George Boldea, care i-a dat o ținută de noblețe cu tot ce a scris. Ea fost locul de adevărat debut al poeților Mihai Beniuc, Grigore Popa, Ivonne Rossignon, Ion Bălan, E. Pamfil, O. Caba și tot ea a impus pe originalul prozator Pavel Dan și pe criticul literar de adâncă cultură, Romulus Demetrescu. Ea a creat și a întreținut atmosfera favorabilă poeziei. O mișcare literară, așadar, care a adus cu sine o puternică stimulare a începătorilor, cei mai mulți dintre ei necunoscuți, cari n'au întârziat să se manifesteze prin publicații similare în atâtea dintre orașele din Transilvania. După exemplul dat de revista Abecedar *apar o sumedenie de reviste, care dacă n'au dovedit întotdeauna o*

reală înțelegere artistică și n'au cunoscut spiritul de discernământ critic, rămân totuși o mărturie că interesul pentru fenomenul literar a fost stârnit.

Acei critici literari care cu orice preț vor să descopere măeștri patroni în opera tinerilor poeți ardeleni, printr'o manieră forțată, sunt pe un drum greșit. Ei privesc fenomenul literar ardelean dela o foarte mare depărtare și suferind de boala metodei istorice care pretinde încadrarea în stiluri deja cunoscute, în formule, le pun în față idoli la care nu s'au închinat și care nu pot fi zăriți decât printr'o vinovată diformare a realității. Dacă poezia bucovinenilor este total afiliată poeților Barbu și Blaga, cea ardeleană afirmă dimpotrivă o puternică originalitate structurală și pe deasupra oricărei note particulariste, cel dintâi punct câștigat de poeții ardeleni este independența lor, ea fiind socotită drept momentul în care actul artistic începe să existe.

In majoritatea cazurilor poeții tineri bucureșteni stau în umbra marilor măeștri spărgători de drumuri poetice, Tudor Arghezi și Ion Barbu. Pe toți îi vezi culcați pe brazda trasă de pontifi. Dacă slabe ecouri de acolo, au străbătut în lirica ardeleană, ele trebuesc considerate a fi absolut incidentale, nici decum dominante. Cu atât mai puțin au lăsat urme în poezia ardeleană ctitorii poeziei tradiționaliste. A fost un moment poate când drumurile noastre s'au încrucișat — dar fondul zărilor noastre este altul și căile noastre s'au îndreptat spre alte tărâmuri.

Rău cunoscut de presa bucureșteană, cu excepția câtorva critici literari, dintre cari mult demni de respect pentru vederile lor clare ni-i apropiem pe d-nii Perpessicius și Dragoș Vrânceanu, Ardealul a mai fost adeseori și compromis de elementele dela periferia vieții sale literare.

Cartea de față are menirea să arate obrazul lui adevărat.

In afară de poeții prezentați în această Antologie voiu aminti următoarele nume des întâlnite în revistele ardelene, de poeți

care dacă încă nu au un contur precizat, au cultivat, în ultimii ani, cu stăruință meșteșugul versului: C. S. Anderco, V. Copilu Cheatră, George Popa, Iulian Popa, D. Danciu, Radu Stanca, I. Siugariu, E. Zegreanu. Ar fi o greșală să-i socotim pe toți simple receptacole de idei și maniere poetice străine, căci din șiragul lor am putea desprinde exemple minunate de căutare a sunetului nou, al cărui preț îl răscumpără azi printr'o trudnică dar frumoasă ucenicie.

Nu ne-am ocupat de poeții bănățeni, pentru a nu fi siliți să forțăm cadrul organic al mișcării literare ardelenești.

La capătul acestor rânduri introductive, fie-mi îngăduit a aminti pe aceia cari cu sacrificii materiale amare au stimulat creația poetică din Ardeal, pe conducătorii de reviste Ion Chinezu și Teodor Murășanu și pe editorul Miron Neagu — prietenii scriitorilor tineri, a căror intreprindere îndrăzneață a impus atenției publice noile cuceriri ale vieții spirituale ardelene — căci ei au adâncit vadul mișcării literare a tinerilor cu o pasiune și o stăruință eroică.

ŞTEFAN BACIU

Naivitate şi graţie, desinvoltură tinerească şi candoare lilială, e numele poeziei bune a lui Ştefan Baciu. Ea trebue căutată în *Poemele poetului tânăr*, momentul luminos al carierei sale poetice, în care ţâşnirea proaspătă a talentului său a atins nivelul cel mai ridicat. Un caiet de adolescent, cu desene fragile, autoportrete şi stampe de aur. O poezie care a surprins prin razimele ei sensitive, mirarea orbitoare a copilului, bucuria şi tristeţea lui, din clipa de revelaţie a destinului său de poet. O poezie de pur narcisism. In această autocontemplare ingenuă din momentul primei oglindiri în izvorul poeziei, descoperit între cele două vârste florale, poetul a cuprins tot ce e legat de noţiunea de concept poetic. Imprima astfel cealaltă pecetie a virtuţilor sale poetice, dând o *poezie a meşteşugului poetic* — drum primejdios pe care l-a dus prea departe şi care, a făcut în Ardeal, printre cei tineri de tot, câteva victime, afiliându-le micului său regat literar. Ştefan Baciu e un poet productiv. Dar peste sutele de versuri din cele cinci culegeri de până acum, se ridică şi stăpâneşte încă tot fruntea sa dela 16 ani.

Date : Născut la Braşov în 1918. Liceul la Şaguna dela Braşov. Student la Drept Bucureşti.

A colaborat la revistele: Răboj, Braşovul literar, Klingsor, Viaţa literară, Abecedar, Vremea, Pagini literare, Familia, Gând românesc, Azi, Gândirea, Universul literar, Sfarmă-Piatră, etc.

Opere : Poemele poetului tânăr. Ed. Fundaţiilor Regale, 1935. *Poeme de dragoste*. Ed. Familia, Oradea, 1936. *Micul dor*. Braşov, 1937. *13 poeţi — 13 poezii de dragoste* (în colaborare cu Vintilă Horia şi Ovid Caledoniu). Ed. Pavel Suru, 1937. *25 de poeme din Georg Trakl* cu o prefaţă de Octav Suluţiu. Ed. Frize, Iaşi, 1938. *Drumeţ în anotimpuri*, 1939. *Căutătorul de comori*. Ed. pentru literatură şi artă « Regele Carol II ».

POEMUL POETULUI TÂNĂR

E-atât de bine să stai ușor în zi. Să cânți încet, să nu auzi
Cum ierburi cresc, să muști din traiul ca un măr
Să mergi pe drumul neted lângă pomii uzi
Și să visezi cu palma rătăcită 'n basme și în păr.

Prin lanuri să pășești cu munții — șal pe umeri
La gât, fâșii de zări să-ți legi cravate,
Germanice balade să scandezi, să numeri
Fântânile de secetă și sete deșertate.

Prin cucuruzi să-ți legi deschise răni adânci
Cu frunze ude de scuipatul cald de îngeri
Să treci prin șanțuri mici cu inima pe brânci
Să râzi când sufletul îți spune: sângeri.

In seară să te-afunzi cu părul netezit
De palma caldă a curentelor de munte
Să dormi cu capul pe nadir, cu tălpile 'n zenit
Și-apoi să-ți scrii poemele țâșnind din frunte.

(Poemele poetului tânăr)

29 OCTOMVRIE 1934

Şaisprezece ani, şaisprezece stele, tot atâtea desiluzii
Mâine — nu mai am voe să umblu hai-hui
Voi plânge după ani zece, când mâncam cruzii
Pepeni, când mă plimbam de mână cu porunca nimănui.

Şaisprezece ani, nicio lacrimă dulce ca o turtă
Fiecare cuvânt sobru, fiece gest aritmetic calculat
Nădragi lungi, încopciaţi cu aramă pe burtă,
Şi nici un copil de vecin neţesălat.

Nici o bae în pielea goală puşcă la gârlă
Nici un gând la cărăbuşi, sau la fata bolnavă;
Să mă usuc pe mal lunecos şi umed, şopârlă;
Să fac poeme în iarbă şi 'n ţărâna jilavă.

Câţiva prieteni vor aduce în loc de bomboane
Un sfat uzat, vor şedea la masă, vor vorbi nesiliţi,
Vor fi palizi de inteligenţă şi de carte, ca nişte lampioane
Şaisprezece cicatrice, şaisprezece ani de tâmplă lipiţi.

(Poemele poetului tânăr)

RELIEFUL POETULUI

Cu sufletul întocmai cum o aurie gâză 'n palmă
Pe lângă cântul său trecea poetul tânăr;
In gând cu 'ntreaga melodie a slovelor — calmă
Cu apropierile şi cu flautul de azur pe umăr.

Şi umbra sa trecea pe lângă lanuri ca o un duh
Şi paşii săi se auzeau departe ca o vioară
Şi trupul său se ridica precum un zeu ori un bâtlan din stuh
Şi braţul drept se odihnea ca un hulub ce vrea să moară.

Purta cu pânea, într'un tainic buzunar
Creionul ca pe o iubită, ca pe-o amintire.
In gând, purta o carte tocmai ca un zar.
Şi cu gândul la destinul lui trecea în grea neştire.

(Poemele poetului tânăr)

VÂNĂTOARE

Platani de vis veghiază pe neumblata stradă.
O dâră de lumină a scos un glonț din pușcă.
Senin rotește uliul, ghebosul mers să-l vadă.
Un pumn de fulgi sburară. Și ciocul aer mușcă.

O goarnă repezită a spart seninul tocmai
Ca pe o țeastă dură de sânge sau granit;
Pândarii fug, se 'ndeasă, să prindă și ei numai
O aripă sau miros de ceruri și zenit.

(Poemele poetului tânăr)

DESEMN FRAGIL

Șoldul ierburilor leagănă în aer teci de rouă
Și lutul este dulce ca un suc dintre stamine,
Un fluture a scos o melodie dintr'o floare și din mine
Iar aerul miroase ca un măr când plouă.

Ferestre oarbe strâng în brațe ulii adormiți,
Pe sticlă se imprimă ziua ca un abur rece,
Mureau în mușuroaele de lună, zece
Vibrări de flaut dintre dinții însoriți.

(Poemele poetului tânăr)

SAT DE PE TÂRNAVE: NADEŞ

Când am scoborît în satul cu mărgele de vie şi struguri
M'am repezit să rup floarea de gând a luminii.
Dealurile se scăldau în rod, câmpiile în pluguri
Şi stupul serii se oprise pe panta grădinii.

Ce frumos miroseau volutele aerului de munte
Ecoul strigătului era un gât de necântată tăcere
Slabi — salcâmi desemnau mătănii cărunte
In faţa unui morman de tristeţi pe iarbă şi lăicere.

Seara, cu turmele veneau înapoi culorile dimineţii
Lumina cernută prin sita orelor se decolora liniştit.
Ingeri de vată şi polen cântau troparele tristeţii
Şi eu mă fluer, răzimat pe bâtă şi pe infinit.

(Poemele poetului tânăr)

MAREA LAUDĂ

Prea lăudată fii, tu Muză, peste timp
Căci învăţatu-m'ai să dăltuesc poeme,
Privind mulţimea de pe albul meu Olymp
Prin luminoasa-Ţi umbră, nouă Melpomene.

Tristeţea grea, la fel cu toată bucuria
Tu m'ai veghiat s'o risipesc în versuri;
Eu am cercat cu visul şi cu poesia
Să 'nalţ în lume alte universuri.

Am fost zidar de cer şi pentru stele faur,
Din nai am ridicat cântări spre zei
M'am războit în Timp cu marele balaur,
Din luna nouă făuritu-ţi-am cercei

Deaceea'n ani eu îţi aduc libaţii
Din fructul slovei care'n slavă suie
Şi din cuvintele ce stăruesc în spaţii,
Eu îţi cioplesc o vecinică statuie.

(Căutătorul de comori)

ION BĂLAN

Descoperit de George Boldea, a debutat la Abecedar în 1933, cu versuri izbitoare ca expresie — tânărul poet topea în rime cuvinte intelectualiste dificile — dar sugestive şi muzicale. Poeziile lui sunt pânze cărămizii, mistuitoare. O foame roşie de miragii învăpăiază sufletul său. O pasiune nesăţioasă şi bolnavă curge în versurile sale. Din refluxul ei poetul răstălmăceşte semnele unei tristeţi de moarte de care îl mântue numai rătăcirea sa voită în luncile aburite ale visului, pe cărări răsucite, strâmbe. S'ar putea spune despre el că, din rândul poeţilor blestemaţi, poartă răul în sânge.

Date : Născut la Hârseni, Făgăraş, în 1909. Liceul la Sibiu. Licenţiat în Drept. Avocat la Bucureşti.

A colaborat la revistele : Abecedar, Gând românesc, Universul literar, Vremea.

Opere : Febre cereşti, poeme Colecţia Abecedar, 1940.

« ABECEDAR » (debut tardiv)

Abecedar, ofrande de flori inedite
Broderii de-azur pe sbucium prozaic,
Eufemisme ți-aduc, roze iubite,
Cerul meu din variu mozaic.
Entuziasme, euforii uitate
Din crisalide s'au desfăcut
Aripile lor din somn liberate
Rime azi — te 'ncearcă, debut.

(Abecedar)

SEPTEMVRIE

Blazat, sub ceruri de peruzea,
Clare ca durerea, imense ca uitarea
Septemvrie 'ncearcă pe inima mea
Cu degete palide iarăşi cântarea.

El vine ca un leit-motiv
Tonuri tari pălesc, se ascund
Paleta-i aşterne zâmbind fugitiv
Palori de preţios metal muribund.

Mai stărue vag în grădini
Cerând obositului soare
Alte şi alte văpăi şi lumini
Garoafele verii ce moare.

In sufletul poetului se aştern
Pe colorit diafan, suav,
Peste corole ce floarea şi-o cern
Palori de aur bolnav.

(Abecedar)

INSULA

Intr'o mare verde cu făclii de coralii
Unde răsare insula necunoscută,
Scăldată 'n cerneli de-asfinţit şi vitralii
Să-şi crească nălucile poetul se mută.

Acolo când rănile timpului cicatrici
Izvoare de tăceri şi vis curg,
Imbarcaţi pe nävi de sidef mici,
Vom fura aurul trist din amurg.

Pe marea depărtată fără nume
Piraţi fără teamă vom aluneca,
Să ne pierdem de noi şi de lume,
Alge inimele ne vor înfăşura.

Vom da timpului cătuşele înapoi,
Incrustate cu flori de sânge şi rugină,
Veac alb va creşte peste noi,
Tinereţe fără moarte şi tină.

(Gând românesc)

LUNCA

O magică paletă a stropit violente culori
Din cer a furat recea peruzea
Ca o lacrimă albastră între flori,
La răscruci de vis pentru inima mea.

Mărilor depărtate jad și buzelor coraliu
Roșu ca regretul stelelor ce mor vertical;
Brumelor, creștetul sălcilor — legende despletite,
Amurgurilor plumburiu duh vesperal.

Toamna apa râului ca un oțel cromat
Răsfrânge basmul apus în oglinzi brumate;
Vrăjitorul cu paleta magică a plecat
Cu duhul luncii spre țări depărtate.

(Universul literar)

SOMN

In răchitele roșii ai adormit
Să te poarte lotci estivale
Algele albastre nu te-au oprit
Și lotuși de foc ți-au ars în cale.

Prin mătasea fără sunet alunec
Cu inima plină de ceasul durut
Somnului alb surâsul să-i întunec
Să-mi lipesc de inimă chipul pierdut.

Ce descântec te va opri?
Din golfurile sângelui o maree,
Răscolită de întunecate alizee
Pe oglinda timpului te va urmări.

(Universul literar)

TRISTEŢEA LUI PAN

Pan s'a 'nfundat între sălcii,
Trist, cu naiul în brâu
Să-şi privească încă odată chipul
Aplecat pe brânci peste râu.

Şi astăzi şi eri, pe lunci de răchite
Frumoasa albă — cu flori vinete
Şi-a râs de pânda lui de copite
Şi n'a aprins-o spasmul din sunete.

Acopere cu pleoapele foamea din ochi,
Să n'o vadă, să n'o halucineze;
Dar umbra ei îi merge alături ea,
Albele mâini pe clapele sângelui să-i vibreze.

Macii roşii amintesc buzele ei de coraliu,
Răchite parfumate cresc pe unde a trecut,
Repertoriul verii cu farmecul variu,
Râsul vegetal de seve, spasm mut.

Pretutindeni, pretutindeni o citeşte 'ntr'un semn
Şi florile patimei îi cresc până la coate,
Sălciile arcuesc şoldurile ei în lemn
Iar diavolul mic cu săgeţi îi dă roate.

(Universul literar)

VLAICU BÂRNA

E cel dintâi poet moț. Aspru și bolovănos din pricina unor durități lexice căutate, în primul său volum de versuri, și foarte depărtat de limpedea cursivitate a poeziei populare, el aducea într'o formă concentrată o sensibilitate distilată prin intelect, ispitită de intuiții transcendentale. De sub carapacea ermetică a formei străbăteau însă subțiri melodii într'o pură frazare ritmică: preludiul limpezirii sale de azi. Căci șuvoiul său liric s'a limpezit dela primul volum, ca acel Criș Alb al plaiului său arid, care încărcat de colbul scuturat de șteampurile de aur, își recapătă pe drumul câmpiei strălucirea izvorului. Versul său a devenit hieratic, auster. Priveliștea universului în curgere, de o severă, înaltă puritate, oferă poetului harul cântărei, căci frumusețea ultimă a sufletului omenesc stă în actul de contemplare a divinelor ritmuri. Și printr'o inspirată viziune și lucidă cuminecare cu albele plaiuri ale Absolutului, poetul înalță peisajul său natal, de molini încremeniți în zăpadă, într'o ordine eternă a lucrurilor. Măreț spectacol prin care cel dintâi poet moț își plătește munților săi birul lui de om al lor ca un vânzător de fluere plecat în țară.

Date : Născut la 1913 în comuna Crișan, județul Hunedoara. Studiile secundare la liceul Avram Iancu din Brad. Facultatea de Litere și Filosofie, București. Redactor la ziarul România.

A colaborat la revistele: Azi, Gândirea, Herald, Pagini literare, Universul literar, Revista Fundațiilor Regale.

Opere : Cabane Albe, poeme. Colecția Azi, 1935. *Cântecul Pădurii* (manuscris). *Brume*, Ed. Miron Neagu, Sighișoara, 1940.

CABANE ALBE (Fragment)

O, molini, molini,
De tăcere plini,
Cetăţui de nea,
Peste ţara mea,
Cine v'a sădit
La un răsărit
De câmpie dacă
Pădure buiacă?

Sub vânturi, sub ploi
Sub fulgii albi-roi,
Nalţi străjeri tăcuţi
In geruri pierduţi.

Palide cetăţi
In singurătăţi
Cu lăptoase zări
De insingurări,

Cine să vă ţie
Steaua serii vie
Şi să v'o aducă
Stemă sau nălucă?

* * *

Trec rapsod prin ger
Stelelor oier.
In dulămi de-argint
Turma mea o mint,

Şi 'n visuri îndur
Setea de azur
Rătăcind uitat
Sub cerul brumat.

Gânduri şi ninsori
Imi dărui în zori
Obosite, vane,
Albelor cabane.

Vreau aici să-mi stea
Stema morţii grea
Oprită din fugă
Pe miţoasă glugă.

Zilelor să-mi ceară
Masca mea de ceară
Nopţilor, tăcut,
Chipul meu durut.

A trecut o stea
Peste munţi — obtuză
Pasului să-mi dea
Naltă călăuză.

(Cabane albe)

PRIN LIVEZILE NINSE

Când treceam altădată pe-aici: un copil
Cu ochii mai limpezi, cu fața mai clară
Căutam prin zăpadă urmele
Zânelor albe cu păr de seară.

Azi ca un cireș înflorit se mai scutură
Inaltul, prin livezi, peste sumbre păduri;
In liniștea rece cu duhuri și ger
Mă străjue cerul umbrit de vulturi.

Niciodată pe-aici pașii tăi n'au trecut
Dar întors pe virginele câmpuri mai caut,
Urmele tale visate, 'n argint
Vioara pădurii, al vântului flaut.

(Brume)

PĂRUL BĂTRÂN

Pe un dâmb deasupra grădinii
Părul bătrân se clatină lung în azur.
Din pajiştile verzi, de velur,
Furnicile roşii sue pe coaja tulpinii.

In cele patru vânturi, desfrunzite,
Crengile ard sub arşiţa verii
De ani, un vânt le bate spre marginea serii,
Cu nordice umbre, mocnite.

Acum şi pe mine mă duce
Vântul spre-acelaş apus...
Iţi trimit privirile — şoimi rotitori —
Să-ţi arate drumul, pe sus.

(Brume)

ACASĂ

Mă scoală dimineaţa, un păr bătrân, cu frunza,
Verzi dealuri, în fereastră, îşi leagănă alunii.
Pe lângă iazuri plopii coboară cu azurul
In frunzele brumate de mersul clar al lunii.

Dar somnul meu e parcă vrăjit mereu; m'afundă
Ucigător de verzi, frunzarele de nuc,
Spre lumea de descântec a nopţilor cu Iele
Ce 'n dansul lor serafic, prin vis mi te aduc.

(Brume)

SOMN

Vezi câte zile trec prin ascunsa
Lumină a ochilor mei închiși
Din ce fermecat izvor de neant
Somnule, în calea mea răsărișI?

Cât de solemn e somnul pădurilor
Cât de înaripat sborul pe umbritele stânci!
Tu mi le duci în apa ta de moarte
In oglinzile ei liniștite, adânci.

Somnule, somnule, pasăre de ghiață
Lasă aripa ușor să îmi atingă
Genele deschise și pe frunte
Fluturi mari de umbră să mă ningă.

(Universul literar)

VIAŢA MEA

Viaţa mea creşte din gliile somnului
La soarele visului — fragedă iarbă.
O, izvoarele, şi codrii, şi stelele
Vreau singurătatea să-i spargă.

Se întrece cu zăpezile din piscuri
Orice val o poartă, orice vânt o bate;
De pe plaiurile ei cu pădurene umbre
Stemele-i cad mereu fulgerate.

Vieaţa se întoarce în arbori, în ierburi, în stele,
Fără astâmpăr, fără leat...
O aud mereu în cântecul apelor
Şi 'n freamătul copacului de vânturi beat.

(Gândirea)

MIHAI BENIUC

Poezia lui Mihai Beniuc măsoară registrul poetic întins al marilor cântăreți romantici. Din poetica modernă Beniuc a împrumutat pentru un scurt exercițiu, tehnica versului cristal, dar spiritul său frust și-a manifestat în curând aversiunea pentru literatura de artificiu. Vechea părere despre conceptul poeziei e părăsită de poet și expresia, subțiată de șlefuire, înlocuită prin fraza generoasă, limpede și încăpătoare. Cu Mihai Beniuc tânăra poezie ardeleană calcă în hotarul ocolit de poeții contimporani, al lirismului direct. Versul lui vibrează de trăirea emoționantă a subiectului. In ce privește gustul amar al suferinții, Beniuc n'are egal printre noi. Cele patru cicluri ale *Cântecelor de pierzanie,* sunt patru trepte către prăpastia desnădejdii celei mai cumplite. Ardelean adevărat, înfrățit cu durerea anonimă a mulțimei umile, el duce mai departe facla purtată de Goga, într'o formă total deosebită și pe alte drumuri. Dar concluzia ultimă a gândirii sale este ideea zădărniciei oricărui efort spiritual în lumea aceasta oarbă în care nu te vede, nu te aude nimeni. Doar încrederea în destinul său poetic și desăvârșita grație a celor câteva icoane luminoase, smulse naturii, sunt elementele consolatoare. Constanta psihică a poetului, e sentimentul singurătății. Viața sufletului e vadul unei ape ce curge, în care lumea se oglindește, dar care în fond e unică și până la urmă în adâncul ei rămâne tot singură și mâhnită. El e din ceata întunecată a acelor poeți, cari sunt blestemați să nu găsească certitudine în ordinea prezentă a lucrurilor, să se simtă străini între ai săi, să dorească veșnic ceea ce nu e. Și totuși sufletul lui e cald și peste atâtea poeme surâsul lui înflorește — solar. Iar în fața peisajului natal îl sugrumă emoția, ca pe fiul risipitor.

Date : Născut la Șebiș, județul Arad, în 1907. Liceul la Arad. Universitatea la Cluj și Hamburg. Asistent la Institutul de Psihologie Cluj.

A colaborat la revistele : Bilete de papagal, Abecedar, Pagini literare, Gând românesc, Azi, Meşterul Manole, Revista de Psihologie, Revista de sociologie, Ţară Nouă, Insemnări Ieşene, Convorbiri Literare.

Opere : Cântece de pierzanie. Colecţia Abecedar, ed. Miron Neagu. Sighişoara, 1938.

Lucrări ştiinţifice: *Bedeutungswechsel der Dinge in der Umwelt des Kampffisches*, Z. f. vergl. Physiol. 18, 1933., *Bewegungssehen, Verschmelzung und Moment bei Kampffischen.* Z. f. verhl. Physiol., 19, 1933. *Invăţare şi inteligenţă la animale.* Ed. Institutului de Psihologie Cluj, 1934. *The roundabout path of the fighting fish.* Proc. of the Zool. Soc. of. London, Vol. 108, 1938. *Mediu, Preajmă, Vatră,* Soc. Rom. de cercet. Psihologice, 1939. *Evoluţia psihică la animale.* Rev. Psihol., Cluj, vol. I, 1938. *Spaţiul psihologic.* Rev. Psihol. Cluj, vol. II, 1938.

CÂNTEC DESPRE MELC

Arând cu talpa trudnic coasta vremii,
Sub zarea lui mioapă 'n coarne moi,
El tae drum încet decis prin foi,
Precum poetu 'n aurul poemii.

— Ce s'a 'ntâmplat în lume-i de-şi ascunse
Făptura de moluscă 'n var spirală?
Mult cumpănit ies coarne la iveală
Iscoditor în spaţiu iar împunse.

Un veac, şi a trecut cu greu hotarul
Crestat în ghimpi al unei late frunze.
In faţă şes, cu ierbi, de om netunse.
Dar cale nu-i. O 'ncepe el, drumarul.

Şi urma de argint e după el,
Pe câmpul pretutindenea la fel.

(Cântece de pierzanie)

CÂNTEC DESPRE CIOCÂRLIE

Bulgăr de ţărână ars de soare
In care-a-ascuns un cântec Dumnezeu
Unde-ai sburat de pe ogorul meu,
Tu, scumpă mie între cântătoare?

Când te 'nălţai în slavă şi azur
Şi te topeai cu totul în tărie
Şi ne venea doar cântecul tău pur
Ca amintirea din copilărie.

Sufletul nostru ne 'ntinat şi teafăr
Se ridica cu tine sus departe
Şi ochiul cu sclipire de luceafăr
Nu se 'ntrista şi nu visa la moarte.

Acum stă câmpul veşted şi deşert
Sub cerul toamnei larg şi arămiu —
Nu-i mai setos de zări gândul inert,
Iar inima e cuib rămas pustiu.

(Cântece de pierzanie)

E CEASUL TÂRZIU

E ceasul târziu şi sufletul gol.
Pisica urîtului îşi toarce firul.
In ţarina celor trecute dau un ocol,
A năpădit-o morcovul sălbatic şi pirul.

Lăcustele anilor lacomi
Belşugul de vis l-au păscut.
In şesul pustiului azi, doar vântul cu şuer durut,
Şi timpul fulgeră argint pe capu-mi.

Pruncia mea, poveste, unde eşti?
Intors în vreme gândul meu flămând
Te va scobi de-acolo din mormânt,
Am să te fac din nou să înfloreşti!

Te uită, piersecii din dealul viilor!
Şi, mărule bătrân, tu iarăşi scuturi
Petalele pe creştetul copiiilor.
Hai să pornim pe câmpuri după fluturi!

— Fetiţă bălaie, bălaie,
Cu cer aminitit sub pleoape,
Apari din cenuşe, văpaie,
O, vino aproape, aproape...

— Ce am greşit de s'a topit
Ca fumul visul făurit?
Nu pot cu mintea să desferec
Poveştile din întunerec?

Ah timpule, timpule, undele tale
Curg mereu la vale, la vale,
Şi tu păstrezi descântecul secret,
Ce ţi-ar întoarce apele 'ndărăt.

De pe vârtelniţa trecutului, uituc,
Imi deapăn tristeţile gheme
Şi-aud în noaptea calmă, cum se duc
Cocori sau amintiri sunând prin vreme.

(Cântece de pierzanie)

AICEA PRINTRE ARDELENI...

Aicea printre Ardeleni mă simt acasă.
In fiecare văd un nepot de-al lui Horia, de-al lui Iancu
Ai! ce s'or mişca într'o bună zi Munţii Apuseni,
Ce s'or urni din loc ca urieşii!

Mi-am ridicat privirile spre cer,
Dar nu-mi spune nimic mătreaţa lui de stele
Nici luna lustruită ca tingirea.
Imi pun în schimb urechea pe inima ţării
Şi-aud bătăi neregulate prin gemete surde...
Freamătă pădurea românească,
Ca 'n preajma vijeliei!

Mi-am culcat capul pe lutul străbun
Alături cu alţii
Ce mestecă prin somn cuvinte fără sens.
Şi-am vrut să dorm.
Eu însă-aud, în noaptea ce se lasă
Şuer de piatră pe tăiş de coasă...

(Cântece de pierzanie)

LA ŞEBIŞ ORI IN ALTĂ PARTE

La Şebiş ori în altă parte
Mereu acelaş dor de ducă
Spre Nu-ştiu-unde mă usucă,
Mă chinue mereu mă arde.

Nu sunt acasă nicăieri,
La Cluj vreau satul şi pădurea
Mă simt la mine doar Aiurea
Şi Azi îmi pare rău de Ieri.

Visez necontenit un Mâne
Ce n'aş vrea să se facă Azi.
O ţară fără de popas,
Un drum care fugind rămâne.

(Cântece de pierzanie)

INDOIALA BATE ICURI

Indoiala bate icuri
Grele 'n mine: « Sunt nimicuri
Toate visurile tale
Toate versurile tale.

Niciodată n'o să iasă
Luna — palidă crăiasă —
Să te 'nvălue cu raze,
Să te 'nvălue cu raze.

Vei pieri 'n a vieţii ceaţă
Ca 'n borcanul cu dulceaţă
Viespea galbenă sau musca,
Viespea galbenă sau musca ».

Eu tot mândru: « Nu mă tem
Nu mă tem eu de blestem.
Vreau să fiu şi am să fiu,
Am să fiu ce vreau să fiu! »

(Cântece de pierzanie)

MINER

Așa mă mișc în viață ca 'ntr'o mină.
Tot una-mi este coborîș, urcuș.
La fiecare pas găsesc un bruș
Ce-l svârl să ardă aur în lumină.

Puțin îmi pasă cine-o să-l culeagă,
Bogați cu burtă, sărăntoci, flămânzi,
Că-l dau la târfe sau plătesc un prânz,
Că-l poartă 'n deget ori în țărnă-l bagă.

Dar va veni o zi când târnăcopul
Impotmolit se va opri în stei,
Lin am să șed, punând alături clopul,

Și voi tuși cu sânge, ochii mei
Vor deveni sticloși, secându-și stropul...
— Atunci, veți pune oare-un ban pe ei?

(Cântece de pierzanie)

CÂNTEC DESPRE FATĂ

Floarea presată 'n carte şi uscată
In amintire de-o mai poţi cunoaşte,
Dar focul în culori de altă dată,
Parfum, petale se făcură moaşte.

Goi rătăceam ca nişte zei eleni,
Era atunci o vară foarte caldă,
O floare înflorea prin burueni...
Iubito, hai să mergem iar la scaldă!

Ei, ce se duc la vale timp şi apă!
Eu, uite, am rămas un ţărm spălat,
Pe care timpul ne 'ncetat îl sapă,
Fărâmă cu fărâmă, ne 'ncetat...

Nu, trupul dulce nu mai e al meu
Ce l-am cuprins în apele complice,
Nici părul tău, bălan mănunchi de spice,
Nu-l mai resfir cu degetele eu.

Şi unde-s ochii, iazuri de smarald
Sub umbre moi de gene rourate,
Ameţitor surâsul cald
Şi-al sânilor fruct copt pe jumătate?

Dar unde eşti tu? Singur stau la sfat.
E totul astăzi formă pură
In gând, nu 'n soare şi căldură,
Iar visul sună ca un clopot depărtat.

(Cântece de pierzanie)

INDURERATUL EROS

Indureratul Eros încă, încă
Mai hohotește 'n plânset pe aleea
Trecutului, în sâlha lui adâncă
In care s'a pierdut fugind femeea.

Ii bănuește 'n fiece tulpină
Statura 'nchisă veșnic sub blestem,
Aude printre frunze cum suspină
Și frunzele-ar trădat-o și se tem.

Izvorul tăinuit păstrează chipul
Ce undele râzând îl răsfățară,
Iar urmele le-a netezit nisipul,
De nu se mai cunoaște semn în țară.

Când luna iataganul și-l aruncă
In fundul apei cu pietriș de stele,
Ascultă Eros visător în luncă
Duiosul basm în grai de filomele.

Simțind că-i vine iar și iar să plângă,
Se face bun la inimă ca pita
Și 'mbrățișează plin de dor o stâncă
In care poate a 'nmărmurit iubita.

(Cântece de pierzanie)

ULTIMELE GAROAFE

Am adus în cameră garoafe
Din căzute ale toamnei straturi,
Uite-aici pe masa mea un vraf e,
Să priveşti mereu, să nu te saturi.

Ia pe cea mai roşie, mi-o pune
Inimei deasupra ca o rană,
Râsul tău sonor apoi să sune
Cum ai râs şi altădată, Ană.

N'aştepta să râd şi eu la fel,
Eu surâd ca soarele tomnatic
Care-şi varsă vechiul Ottonel
Peste parcul trist şi singuratic.

Adă mâna să plecăm în parc
Pe alei cu amintiri căzute.
Cine ştie? Cupidon din arc
Va svârli săgeţile-i ştiute.

Va porni fântâna ţâşnitoare
Poate iar în joc de curcubee,
Iar vor ciripi ameţitoare
Dorurile tale de femee.

Şi cum luna va pluti pe lac
Vom porni cu luntrea ei pe valuri
Către ţara dincolo de veac,
Către alte, alte idealuri!

(Cântece de pierzanie)

TEAMĂ DE TOAMNĂ

Inima şi gândul meu se teme
Când apar în toamnă crizanteme
Şi le duc cei vii la ţintirim.
Inimă şi gândule, murim.

Scuipă pomii galben pe cărare,
Trece cu fanfar' o mormântare,
Iară zările funebre
Flutură pe cer drapele negre.

Unde să ne-ascundem? Crâşmă sură,
Crâşmăriţă, adă băutură!
Dar ţiganii tacă azi chitic,
Nu mai vreau s'aud nimic, nimic.

Nu-i destul că-şi înstruneşte coarda
Inima-mi, şi bate pe ea joarda,
Bate pân' la sânge joarda Morţii?
Cine hohoteşte 'n pragul porţii?

Lasă, lasă vântule, nu plânge,
Nucule, tu mânile nu-ţi frânge,
Spus-am eu că vieaţa, aşa cum e,
Nu e tocma aşa cum trebue!

(Cântece de pierzanie)

CÂNTEC DE TOAMNĂ

Oh, cum s'a dus vara de iute!
Frunza păleşte, trec rândunele,
Cerul adună şi 'nchide perdele
Şi florile-s toate căzute.

Apoi vântul mai rece pe câmpul deşert
Şi seara cu apusuri mai sângerate —
De-acum vom putrezi 'n singurătate,
Numai frunza va porni pe-un drum incert.

Numai frunza pribeagă, departe,
Pe drumul în ceaţă învins...
Suflet învins, cin' te-a deprins
Cu gândul la moarte?

(Cântece de pierzanie)

INTOARCERE

In umbră jilavă de pădure
Unde-şi tăinue fiinţa brânduşi plăpânde
Ca un vis de cer şi stele răsărit din ţărână,
Aici mi-am întors sufletul sătul de altă viaţă.

Tovarăşii arbori prinşi adânc în lutul străbun
Sunt iarăşi plini de muguri ca'n vremea copilăriei mele.
Ziua înalţă crengi vânjoase în slavă şi soare
Noaptea greu le-atârnă crengile de stele.

Izvoarele reci şi pasările măiestre
Işi cântă aici cântecele neînvăţate.
Aici e fântâna cu apă moartă şi apă vie
De care orăşenii citesc doar în cărţi.

Poate şi veşnic căutata Cosânzeană
Doarme undeva pe muşchiul moale —
Sufletului meu pribeag, rătăcirilor mele,
Pădure fără drumuri, un capăt fă-le!

Departe de stridenţa sirenelor şi lătratul motoarelor,
Aici cu voi alături copaci bătrâni şi fiare pădureţe
Vreau să-mi prindă rădăcină visurile
De viaţă fără moarte, de tinereţe fără bătrâneţe.

(Cântece de pierzanie)

SCRISOARE NETRIMISĂ

Trei picături de sânge pe-o năframă,
De pe cămaşa nopţii o stea s'a descusut —
Nu-ţi mai face-atâtea gânduri negre, mamă,
Visurile 'nşală, nu-s de tot pierdut.

Mi se năzare satul de departe,
Curând, curând voi merge să vă văd.
Dar n'aşteptaţi nimic. Am doar o carte
Şi 'n părul negru fire de omăt.

S'a potolit şi marele pârjol,
Mi-i scrum şi şperlă inima bolnavă.
Pot să-mi încuiu visările 'n ocol,
Să nu mai umble rătăcită stavă.

Puţin îmi pasă că-s poet vestit,
Tristeţea curge 'n mine ca un râu.
De rămâneam cu voi la plugărit,
Aş semăna, în loc de vorbe, grâu.

De-acuma, însă, tinereţa-i dusă.
Cenuşa rece nu mai dă schintei.
Un vânt cu frunze roşii şi cu tusă
A scuturat pădurea din temei.

Apusul ca un vultur plin de sânge
Se sbate pe câmpia înserată,
Aleargă vântul buimăcit și plânge —
N'oi merge eu acasă niciodată!

(Meșterul Manole)

SĂRUT

Nu cuvinte sufletele noastre
Vor atunci când le 'nfloreşte dorul.
Oare viorelele albastre
Spun ceva când le-a pătruns fiorul?

Vântul serii niciodată nu
Spune vorbe când sărută plopii
Cu frunziş tremurător — nici tu
Să nu spui nimic când te apropii.

Viņo lin, şi braţul visătoare
Pune-mi-l pe umăr ca un ram
Incărcat cu flori aromitoare,
Primăvara, răzbătând pe geam.

Caută-apoi în ochii mei cum cerul
In adâncul tăului mâhnit —
Nu cerca să lămureşti misterul
Ce 'n mâhnire-l ţine toropit.

De privesc îndepărtat în gol
Bine e încet să mă cuprinzi,
Iar de vrei, sărută-mă domol
Precum luna recile oglinzi.

(Gând românesc)

TU OARE MI-AI INFIPT IN SUFLET INDOIALA

Tu oare mi-ai înfipt în suflet îndoiala
Ca pe un tânăr plop neliniştit şi plin de svonuri?
Ştiu, n'are rost să-ţi umplu şi eu sala
Cu jocuri de culori şi tonuri.

Albastrul tău niciun penel nu-i harnic
Furându-l pe o pânză să-l întindă
Şi cântul nostru stărue zădarnic
Să ţi se nalţe ciocârlie 'n grindă.

Din peatra pipăită 'nfrigurat
N'am izbutit să scoatem trupul caldei Eve
Şi ori cât în cuvinte-am murmurat,
Tot mările şi vântul au rămas aieve.

Dar inima îşi fâlfâe aripa
Visând să-şi aibă cuibul în tărie.
Tot răscolim cu degetele clipa
Să dăm de-un pic de veşnicie.

De ce nu vrei odată să-mi îngădui
Să-ţi simt cu mâna coastele împunse?
Ori nu te 'ncrezi, te temi că te tăgăduiu
Cu şopotite murmurări de frunze.

(Inedită)

STRADA REGALĂ

Urcam îngânduraţi Strada Regală.
Era prin nestatornicul April.
Apus. Şi seara cobora tiptil
Când noi visând urcam Strada Regală.

« Urca-vom până 'n vârf Strada Regală? »
« Ne 'ntoarcem » — ai răspuns. In asfinţit
Era o scenă antică, de mit.
Apoi s'a 'ntunecat Strada Regală.

Noi coboram domol Strada Regală
Oraşul forfotea în vale. Noi
Tăceam, ca două plante, amândoi,
In timp ce coboram Strada Regală.

La colţ, am părăsit Strada Regală.
Oraşul ne-a 'nghiţit la despărţire.
De-atunci în asfinţit şi 'n amintire
Mai urc şi mai cobor Strada Regală.

(Inedită)

ANA KELEMEN

Ţii minte, Ana Kelemen,
Vara ceea albă, caldă
Când ne duceam noi doi la scaldă,
Ţii minte, Ana Kelemen?

Ţii minte, Ana Kelemen,
Cum rătăceam noi prin pădure
Să strângem, pare-mi-se, mure,
Ţii minte, Ana Kelemen?

Ţii minte, Ana Kelemen,
Când cerii vechi şopteau în barbă
Veneai ca şarpele prin iarbă,
Ţii minte, Ana Kelemen?

Ţii minte, Ana Kelemen,
Şi ce urma era minune!
Dar ce cuvinte-ar şti-o spune?
Ţii minte, Ana Kelemen?

(Inedită)

TOVARĂȘII COPILĂRIEI

Am venit iarăși la voi.
Mi se făcuse dor de Șebiș,
De apa sonoră și limpede a Desnei
De culmile cu păduri ale Dealului Mare —
De-acolo voiam să ating în copilărie cerul cu mâna —
Și mai cu seamă de voi, tovarăși ai copilăriei mele.
— Nu m'am schimbat deloc?
Da, peste mine Timpul trece ca peste Piramide.
Dar voi n'ați învățat istorie și nu știți ce spun.
A fost o glumă doar, voiam să spun că nu mor niciodată.
Voi însă știți că numai Pleșcuța
Stă lângă sat de când veacul
Ca un dulău cu capul pe labe
Și n'o macină nici ploile, nici vântul, nici Timpul.
Iar omul se schimbă ca anotimpurile
Și trece ca undele Desnei.
Chiar voi v'ați schimbat mult, de când nu v'am văzut.
Vă mai cunosc doar în copiii voștri.
Ochii lor mă privesc ca murile coapte din tufiș
Ori ca albăstrițele din lanul de grâu
Și nu mă cunoaște niciunul.

Voi ce priviți așa ciudat la mine?
Nici voi nu mă cunoașteți?

Ori nu mai mă socotiţi de al vostru.
Ci spuneţi o vorbă!
De ce v'au rămas gurile ca nişte clopote fără limbă?
Nu mai răsună în voi ca 'ntr'un ghioc
Povestea minunată a prunciei?
Cum alergam ca furtuna
In fuga nebună, pe beţe!
Hi! cal năzdrăvan, până unde se bat munţii în capete!
Pe-atunci credeam aievea în basmul Cosânzenii.
— Câte cuiburi de pasări n'am lăsat pustiite.
Numai rânduneaua era sfântă
Şi putea să-şi crească liniştită
Puii cu gura largă, de aur, în cuibul de lut.
Acum, abia dacă mai este ceva sfânt pe lume!
De-aceea tăceţi şi voi.
Nu vă mai încălzesc cele trecute.

In locul verilor de-odinioară,
Când înnotam ca nişte peşti de bronz
In undele gâlcevitoare
Ori stăteam tolăniţi ca nişte zeităţi mărunte
Pe nisipul arzător
Impestriţat cu tufe de arin şi răchite, —
In sufletul vostru a pătruns
Vara cu muncă din zori până 'n noapte,
Vă place mai mult hărşăitul coasei
Prin holda de grâu, orz sau secară,
Decât ciocârlia cântând nevăzută 'n văzduh.
Asudând printre snopii trântiţi la pământ,
Şi îngrijoraţi de norii ce întunecă apusul,
Nu vă mai gândiţi la zilele frumoase
Când rătăceam cu undiţa pe vale
Smulgând din apă peştii ca argintul.

Iarna puneam câinele în săniuță,
Ca să știe și el ce bine-i să te poarte alții
Ne era frig numai la nas
Și nu ne păsa deloc de amenințările mamei.
Acum stați adunați lângă vatră,
Beți dintr'o singură sticlă, țuica nu prea tare,
Injurați domnii
Și nu știți cum să vă plătiți dările.

Nici toamnele, nici primăverile de altădată
Nu au lăsat urme în voi,
Cum nu lasă valul ce trece pe-un mal de nisip.
Eu numai am păstrat amintirea lor întreagă
Inscrisă în inimă
Ca anii cercuiți în trunchiul stejarului.

Nu afară, în mine sunt urmele copilăriei.
Dar ce folos, nu mă pot închide în trecut
Ca omida în gogoașa de mătasă.
Viața urlă 'n mine ca un lup flămând,
Rătăcind prin pustiul codrilor.
De-aceea poate colindai pământul.
Și n'am găsit nimic,
Numai granițe, granițe peste tot
Și porți zăvorîte cu lanțuri și chingi de oțel.
Voi, stând aici pe loc, vă găsirăți rostul.
Dar poate nu e dat oricui.
Să 'nalțe un altar căminului.

Pe unii îi poartă stele fără noroc
Pe toate drumurile vieții.
Și eu sunt unul de-acela.
Rătăcesc ca un câine fără stăpân
Viața 'n lung și 'n lat.
Dar nu port pe grumaz urmele lanțului.

Aş rupe cu dinţii cătuşele de pe mâini
Ori mi-aş muşca mâinile
Lăsându-le 'n cătuşe duşmanilor:
Libertate, libertate,
Pentru tine...
— Ci trebue să plec!
Sunt multe de făcut în ţara noastră.
Va fi mare clocot în crama vieţii.
Şi voi veţi călca poate în picioare
Strugurii putrezi de copţi,
Din care-avem să stoarcem
Vinul de viaţa lungă
Al Neamului nostru!

Şi-acum, la plecare, o vorbă.
Aveţi voi sus pe deal un cimitir.
Nu-i îngrijit prea mult.
Prin gardul de spini
Trec vitele şi pasc neturburate
Printre crucile căzute.
Natura, fără s'o stingheriţi,
Resoarbe în sânul ei morţii,
Ştergându-le amintirea.
Imi place însă că l-aţi pus mai sus ca satul.
Doar moartea-i mai presus decât viaţa.
— De-o fi să mai revin vreodată, obosit,
Cu toiagul credinţei frânt în două,
Cu visurile numai sdrenţe,
Şi însetat de somnul pământului,
Aş vrea ca 'n cimitirul vostru ne 'ngrijit
Să-mi săpaţi şi mie-o groapă-adâncă.
Acolo să-mi putrezească oasele bătrâne
Şi să mă topesc fără urmă
In sânul nepăsător al naturii.

(Cântece de pierzanie)

GEORGE BOLDEA

El este crainicul mișcării literare ardelene și unul dintre ctitorii ei. Un aristocrat al versului, un poet cu suflet de înger. Poemele lui sunt o pânză de păienjeniș atât de tremurătoare și atât de fină încât pana lui meșteră nu părea de pe pământ. El a adus poeziei văpaia verilor adolescenței, duioșia nostalgică și cucernicia țărănească a fraților pictori. Icoanele lăsate de el par bătute în argint. Muzicale și limpezi, de limpezimea stilului latin, versurile sale, lucrate cu migală de bijutier, sunt mărturia unui artist rar. Principiul de temei al poeticei sale e puritatea muzicală a cântecului. Sensibilitatea îi aruncă rouă pe pajiștea versului fraged dar substanța lui luminoasă rămâne întotdeauna plină și neumbrită, chiar atunci când sufletul său e învăluit de fiorii sfârșitului. Dense ca flăcările, poemele lui au fost uvertura amurgului pretimpuriu care l-a smuls dintre noi. Ursitorile au înzestrat copilul cu darul cuvintelor-flori, dar n'au fost miloase cu el.

Date : Născut la Mercheașa din Târnava-Mare, în 1905. Liceul l-a făcut la Dumbrăveni, Facultatea de Litere la Universitatea din București. Custode la Biblioteca Facultății de Litere, între 1925—29, este pe rând profesor la Mănăstirea-Dealu, Careii-Mari, Odorhei, Brad, Turda, Cristur, Dumbrăveni și Năsăud.

A redactat împreună cu Emil Giurgiuca revista Abecedar.

A murit în 9 Decemvrie, 1934.

A colaborat la revistele : Ritmul Vremii, Cosânzeana, Năzuința, Universul literar, Abecedar, Gând românesc.

Opere : Soliloquii, poeme, Colecția Abecedar, 1937.

PRIMĂVARA

In cap cu-a soarelui căiţă
Tresaltă fluturândă 'n rochi
Cu holde proaspete 'n şuviţă
Cu muguri mari căscaţi în ochi.

Ţâşnesc din pieptu-i sâni de floare
Şi 'n urmă vălurile-i fug —
Când tânără dă peste-ogoare
Imprăştiind din şorţ belşug.

(Soliloquii)

PRIMĂVARA

A violat, de farmec ametită,
Izvoare cetluite 'n diamant
Și sufletu-mi ca apa se agită
Să soarbă din neant.

Spre caldele sărutури de lumină
Și căile funebre se pornesc,
Durerea ca un cap pe cruce 'nclină
Sub mângâierea faldului ceresc.

Pământul plin de albe oseminte,
Respiră hohotind în mii de flori,
La sânul lor las trupu-mi să s'alinte
Ca un copil, s'adoarmă mai ușor.

Capricioase zările albastre
Asvârl bijuterii de stele 'n mare,
Naufragiate sufletele noastre
Se 'nvălmășesc ca aburii în soare.

(Soliloquii)

NOSTALGIE

— LIANEI —

Cu nostalgia apei ce se duce 'n mare
Eu vin să-ţi văd surâsul răsărit,
Lumina lui păleşte cerul înflorit
Şi giulgiul de argint de pe albastra floare.

Mă simt, brumat de toamnă 'nsângerată,
Un crâng ce 'n agonie cântă, arde veşted,
Inzăpezit de tine-aş fi un creştet
Ce trist cu simfonii de-azur se 'mbată.

Aripa vre-unui înger tainic, vântul,
Pe noi, pe 'nlăcrimate flori pogoară,
Vai, mamă vitregă, pământul
Le-a scos din casa lor aziprimăvară.

Acum ascult în veşteda risipă
Un dor de moarte albă, dulce dor,
Tu 'n mine aprinzi garoafe mari ce ţipă
Din muguri tăinuiţi: te-ador, te-ador, te-ador,

LUMINĂ ADUMBRITĂ

Văd pomul înflorit şi mă gândesc la ea...
Prea negru-o fi pământul ce mi-o ţine,
Incolăcite toate cărările spre mine,
Şi poate 'n noaptea asta mă fulgeră o stea.

Alunecând în mâna mea, făclie,
Se v'arginta rugina de pe sape,
Ci dragi-i voi surâde 'n flori, să-mi vie
La cap, ca 'ngenuncherea unei ape...

Azi, care siderale cu doru-mi încărcate,
In pajiştea de flori, fugarii soarelui adastă,
Să i le verse dragii pe fereastră
In flacăra ce sângeră 'n muşcate.

Pe-un ram ce-mi face semne în azur,
Columbe de zăpadă, privirile-mi s'aşează,
Mai sumbru decât noaptea ce îndur
Luminii din departe-i stau de pază...

(Soliloquii)

INSETARE

Te-ai ridicat din visuri, albă, ca o rugăciune
Şi cerul şi-a plecat urechea la pământ
S'asculte mersu-ţi sărutat de flori — un cânt
Necunoscut de-albastra lui genune.

Furtuna mea de flori ce 'n sbor dispare,
De teama iernii, ca o rândunea,
Cântând ţi-aş scutura-o la picioare
De-ar fi să treci de ghiaţă peste ea.

Dar cerurile noastre se vreau îngemănate
Atrase de mirajul cântecului pur
Asemenea cascadei de azur
Ce 'n vraja chinuitei mări străbate.

Şi vinul sângelui clocotitor de visuri,
Abia 'ncăpând în amfora-mi de lut,
Se vrea cu setea dragostei băut
Precum se vor şuvoaiele 'n abisuri.

Căci sub pământ nu-s căi să ne 'mpreune,
Doar cripte încuiate cu lacătul de-apoi
Şi despărţit de tine ca o roză mă desfoi,
Trup alb ce te ridici din visuri ca o rugăciune...

(Soliloquii)

SBUCIUM

In întunerec templul mi-arată drum de lapte.
Subpământeană apă, sufletu-mi, vrea 'ntrânsul vad,
S'alunece pe prund de stele 'noapte
Dar — păsări înghețate — dangătele cad...

Tristețea mea cu lacrimi se 'ncunună
Ca 'nrourat, păienjenișul cerului cu stele,
Și-alung departe noaptea cu chipul dragii mele
De care-s plin cum apele de lună...

Deși pe uși e lacăt, mă fură luna pe ferești,
Cu funigei de rază mă 'mpânzește,
Icoana adoratei în mine s'adâncește
Cu dâra unei perle în apele cerești...

Iubirea-mi năvălește cu chiotul de soare
Ce desrădăcinează șerpii din pământ,
Grădina dimineții o pâlpâie în floare
Și o ascult pe ape dusă 'n larg de vânt...

(Soliloquii)

AUTUMNALĂ

Ce palid intră soarele 'n pământ
Cu purpura-i ce-o simt ca o povară,
Când freamătele veștede-s un cânt
Ce 'nmormântează dragostea din vară.

Funebre flori răsar pe cer și plâng
Inlăcrimând oglinzile de ape...
Ce trist! dar pentru cine să mai strâng
Lumina lor sub umede pleoape?

Și dacă cerul scapă dela sân
O floare pentru alta omenească,
Eu știu că nu mai poate de bătrân
Și iarna-i peste noi o să 'nflorească.

Desamăgirea mea o 'ntruchipează
Tânguitoare stoluri de cocoare
Ce duc în pliscuri cea din urmă rază
Și, pier 'necate 'n apele de zare...

(Soliloquii)

COLOCVIU CERESC

De ce-ți curg lacrimi pe obraz, cerule cu heruvimi,
Că-ţi rupi năvoadele albastre, grele de mărgăritare?
Pământu-și moaie în tine buzele amare
Și scoate argintul iernii în pomi spre limpezimi.

Tăcut în slăvi, murmuri în ape de cleștar
Și vorbele ţi-aud în cupa sufletului meu —
Liturgic clopoţel, în plângător altar,
Care-o să-mi tremure în vers mereu.

Mă simt o apă ruptă din trupul tău de-argint,
Ram înflorit de stele —
Cobor pe mine paseri de umbre să le-alint
Ci vreau să spintec noaptea împrejmuirii mele.

Sufletul meu cuminecat de-azururi
Potir pândit de degete de brumă,
S'o răsuci — șarpe de fum — ce 'n inelări se 'ndrumă
Alunecând pe marea ta de-a-pururi...

(Soliloquii)

NOAPTE

In nimb de soare, iar apus-a Domnul,
Lăsând în zare urmele de stele
Şi ramul de vâlcea 'nflorit cu ele
Se leagănă domol să-l fure somnul

Şi luna cum răsare ca o floare
S'o dea pământul, cerului, prinos,
Revarsă de pe creştet până jos
Pâraie de lumină, pe izvoare...

Şi cloşca de pe boltă cată 'n grâu
Când luna-i cerne boabe de lumină
Iar cerul mut în slava lui divină,
Acum vorbeşte 'n undele de râu.

(Soliloquii)

DRUMUL

Trudit şi prăfuit printre ponoară
Aşa de alb îşi face drumul treacăt,
De parcă l-a scăpat bătrâna moară
Din gura-i ce sfărâmă-al gârlei capăt.

Ca sfântul ispitit de albe zări
Curgând prin a pădurii sihăstrie
Se 'nchină când şi când în ondulări
Şi tot mai mult s'afundă în pustie...

Mântuitor, cum el de veacuri duce
Spre înflorit liman a lumei oaste,
Martir se răstigneşte pe-o răscruce
Şi-o suliţă de stea îi cade 'n coaste...

(Soliloquii)

INSERARE

Gingii de zări arat'un ferestrău
De munți dințați ce trec nemărginirea
Și nodul soarelui tăiat pe hău
Își cată iar, în alte părți, mărirea...

L'apus se leag'un nor cu sfori de ploaie —
Țâțână 'ntre pământ și-un cer posac —
Iar ziua se desprinde ca o foaie
Gălbuie din al timpului copac...

Pe scripăt luna prinde să măsoare
Argint pe-al mării taler ce-l străbate, —
Pe valuri umblă Crist, când la picioare
A stelelor popoare-i cad, curate...

(Soliloquii)

RADU BRATEŞ

Un tradiţionalism cuminte al cărui fundament ideologic sunt, ca şi în criticele lui G. Bogdan-Duică, profesorul poetului,— oroarea de silnicie formală şi aversiunea faţă de cerebrali sau maladivi. Poezia sa e poezia peisajului poetic cu tonuri biblice sau patriarhale, străbătută de un sentiment de evlavie, ecou al misticismului religios de origine populară.

Date : Născut în 1913, în comuna Izvor Târnava-Mică. Studii liceale la Liceul Sf. Vasile din Blaj, universitare la Cluj. Profesor secundar la Blaj.

A colaborat la revistele : Gând românesc, Abecedar, Pagini literare, Blajul, Gândirea, Cultura creştină.

Opere : Ion Axente Severu şi timpul său. Cluj, 1931. *In satul cu minuni,* poeme (manuscris).

FÂNTÂNA

Aceiaşi albi salcâmi
Iţi adumbresc privirea
Când, lăcrimând, sfărâmi
Crepusculul, sclipirea.

In răsuciri tivești
Năframă înserării
Domol te înveleşti
Cu giulgiurile zării.

Visezi un basm uitat
In vremuri luminate
Voinic întârziat
Pe drumuri de cetate

Şi-abate calul murg
Spre tine să-l adape.
Cum gândurile-ţi curg
Tresari în svon de ape.

(Abecedar)

ÎNCHINARE

Inalță-mi, Doamne, sufletul spre tine,
Cum urci pe neguri soarele și norii,
Cum crești în frunza plopilor fiorii,
Mirezmele și lacrimele. Cine

Va trece peste inima-mi lumina
Din cerul basmului să nu mă mai trezesc.
Să-mi înflorească 'n preajmă răzoarele, grădina,
Sub adiere lină de cântec îngeresc.

Când timpul poartă foc și amintiri
Și gândul lasă inima să-i crească
Trimite, din grădina ta de trandafiri
Un vânt prelung cu liniște cerească.

Și dă-mi uitarea plantelor din lacuri
Sau fericirea calmă din povești
Să-și scape visul telegarii peste veacuri
Și vraja lui să n'o mai isprăvești.

Călătorind meleagurile toate
Cu dorul tău în suflet ca merinde
Să te simțesc aproape când s'abate
O stea din cer și 'n munte se aprinde.

Când pacea cade ploaie de petale
Din crengile de-azur, din constelații
S'adun în mine imnuri și vibrații
Din simfonia crângurilor tale.

(Gând românesc)

SEMNE

Ca frunzele de toamnă stau pe ape
Cărbunii stelelor căzuți din cer
Și paserile poartă sub pleoape
Polen de lună, lâncezesc și pier.

O, cum ne 'mprejmue cu semne Dumnezeu
De bate vânt, de fulgue lumina
Și când se frânge peste muche curcubeu
Ingeri trimiși ne scutură grădina.

Mor pruncii printre ierburile crude
In care primăverile ascund venin.
Adie, brațul, ram, — inima, crin —
Și Dumnezeu stăpânul nu aude.

Blestemele au rupt zăgaz de nori
Dar arșițele sufletelor cresc.
Stăm triști în satul fără sărbători
Sub semnele ce nu mai contenesc.

(Gând românesc)

TEOFIL BUGNARIU

E singurul poet pe care l-a dat Clujul în prima decadă după Unire, prin revista Cosânzeana, firavul luminiș în besna acelei epoci. Înzestrat cu darul unor ritmuri suave în genul lui Francis Jammes, e semnificativ totuși faptul că numai târziu poetul se emancipează de influența covârșitoare a cântecului simplu, cu material poetic consacrat, propagat de poeții dela Luceafărul. Poema *Joc de miei*, capodopera poetului, apare în România Literară dela Aiud al cărei director, d-l Ovidiu Hulea, încerca prin 1930 să bată primul țăruș al unor proiecte literare care aveau să fie realizate de alții.

Date: Născut în comuna Mica, județul Someș, la 17 Octomvrie 1905. Licențiat în Litere și Filosofie al Universității din Cluj. Redactor la ziarul Patria, azi șeful Presei la Ținutul Someș.

A colaborat la revistele: Cosânzeana, Foaia Tinerimii, Ramuri, Ardealul Tânăr, România Literară, Societatea de Mâine, Blajul, Gând Românesc, pagina literară a ziarului Patria.

A tradus din ungurește romanul în 3 volume: *Ajutor* de Szabo Dezsö (George Mille) apărut în editura Națională Ciornei.

Opere: Bucurie amară, versuri (manuscris).

JOC DE MIEI

Doamne, jocul mieilor de Paşti din târg
Ţi-a cântat în primăvara asta cea mai albă rugă.
Dinţii lor de lapte înfloriţi cu sârg
Nu ştiu încă rupe iarba, — doar să sugă.

Drumurile toate i-au adus
Behăind în coş umplut cu fân.
Tânăr şi însângerat apus
Pentru răsăritul tău bătrân.

Câmpul crud i-a petrecut până 'n oraş
Ca în taine leagănul li se preface 'n dric
Ţâţa curge singură peste imaş
De când nu o mai frământă botul mic.

Alb şi negru ritm nestăvilit
Jocul lor e început nevinovat de moarte;
Sângele lor proaspăt ca lumina, e sortit
Să stropească uşile 'n cetate.

Dintre toate, jertfa mieilor din târg
Ţi-a fost cea mai dureros de albă rugă.
Dinţii lor de lapte înfloriţi cu sârg
N'au ştiut să rupă încă iarba, — doar să sugă.

Şi în jocul luminoasei şi amarei bucurii
Taina trece ca un vânt peste făpturi.
Nici un miel n'o să învie însorit, a treia zi,
Ca şi mielul tău de jertfă din Scripturi.

(România Literară)

CÂNTEC DE UITARE

Taci inimă — sete de ducă!
Drumul e greu și-i fără plinire,
Piatra lui — dinte ce mușcă,
Visul ce-l scaldă — nălucă.

Din turnul ascunselor cruguri
N'a bătut încă semnul de-aramă.
Ceasul tău, — taină de veghe:
Așteaptă, nu cheamă.

Floarea de foc arde pe culmi,
Lumină vie, lumină 'naltă.
Nimbul de vis scaldă stelar
Cerul de sus, Cerul din baltă.

Taci inimă... Drumul e greu,
Pasul mărunt, ziua haină,
Floarea de foc, floarea de vis
Își mută încă — din pisc în pisc —
Corola virgină.

Nu blestema, jertfa ce-aduci,
Azi e doar fum ce se destramă.
Taci inimă: Ceasul tău larg
Așteaptă încă, nu chiamă.

(Blajul)

OLGA CABA

O poezie de o severă sobrietate a formei, în care luciditatea conştiinţei creatoare a împietrit toate fibrele sensitive dându-le o existenţă artistică cerebrală. Cuvântul său e străbătut doar de căldura îndepărtată a ideii. Având o structură intelectualistă, poemele d-nei Olga Caba amintesc în ordinea plastică de coloratura nordicilor. Par o boltă de cremene pe care în locul stelelor stinse, scapără doar ascuţişul unghiurilor sure. Aridul material verbal fără a se topi într'un mulaj perfect al ideii, se apropie totuşi de linia suplă a acesteia. Căci frumuseţea poemelor sale stă în simetria perfectă a ideilor, grup de coloane numai atât de mlădii cât e îngăduit ca să placă Minervei.

Date : Născută la Volovoje, judeţul Podkarpaţka, Ungaria, în 1913. Bacalaureatul la Oradea, Uiversitatea la Cluj. Profesoară de liceu. Actualmente face studii în Anglia la Durham.

A colaborat la revistele : Abecedar, Pagini Literare, Gând românesc, Gândirea.

VAS GREC

Pe trista Cassandră cu coapse infertile
Cu coapsele mai pure ca 'n ziua de masacru
Crud și divin ai strâns-o în albul simulacru
Când i-ai sdrobit statura și ai închis-o 'n tine.

Săpat în lin contur de-acuma nu mai moare
Corpul spălat în sânge și sudoare
Umplut cu tăcere și desgolit de gânduri
Rămâne doar un cântec cu limpezite-avânturi.

Tu, ce culegi din vremuri forma fără prihană
Fă-mă să nu mă 'mprăștiu cu apele nebune
Isbucnirilor mele frână de piatră pune
Inchide-mă pe veci ca pe fata Troiană.

(Gândirea)

INVITAŢIE

De ce nu vrei să vii cu mine 'n ţara albastră
Te-aş duce în spre ceruri fără de hotar
Amurgul cel cu brâul de coral
Nu ne-ar încinge robi sub ziua destrămată

De mână te-aş lua şi te-aş duce cu mine
Până când paşii noştri ar rătăci în cânturi
Şi mâinile noastre străvezii de vânturi
Le-am limpezi în apa boltelor senine.

Şi stele mari şi coapte am culege
Şi-am sorbi vinul lor albastru de lumină
Şi visurile noastre în beţia divină
S'ar recunoaşte 'n spaţiu şi s'ar uni alene.

(Gând românesc)

LETHÉ

Cufundă-ţi fruntea lin sub mângâieri de valuri
Unde irisuri lungi leagănă albe astre
Vei tăcea precum râul cu cărările albastre
Vei fi purtată 'n somn sub nevăzute maluri.

In ţara fără vânt, în ţara fără umbră
Nu-ţi vor spune poveşti scoicile de opal
Nu te va mângâia niciun tremur de val
Nu te vor şti nici norii legănaţi lin de undă.

(Pagini literare)

D O R

Când braţele 'nserării spicele de lumină
Cules-au din amurg, plecând spre asfinţit,
Norii, straniu popor în lentă destrămare,
Purced în mers greoi pe drumul lor ursit.

Să plângă împreună arborii se îndoaie
Unul spre celălalt. Şi dealuri se adună
Şi pleacă din mări unda spre străvezia lună

Ai pleca şi tu poate. Prin tainice şuvoaie
De vânturi curgătoare să-ţi despleteşti cărare
Departe peste munţi. In zarea diafană
Susurul argintiu de stele scurse 'n palmă
Setea să ţi-o adape cu-albastra lui răcoare.

(Gând românesc)

COLOANĂ

Purtat-am în creştet frunze de agave
Tăiate din lună şi din noapte
Ciorchinile grele în marmoră coapte
Cu mustul îngheţat în vine strâmtorate

Şi-acum aş vrea ca piatra mea prea dură
S'o sfâşie şuvoaie de-a-lungul
Să simt cum fibrele mi se unesc cu prundul
Cum pipăe izvoare cu setoasă gură

Să sparg această scoică de cristal
Care mă 'ncercueşte de triste milenarii.
Strigătul mi-l striveşte sub strânsul său mortal

Frunzele amorţite să mi le dęstind
Piatra să-mi trosnească, precum în râu stejarii

— Albe surori, eu aş pleca din rând.

(Inedită)

NAȘTERE

Azurul sticlea rece a încremenire
Au înghețat norii grei pe panta zărilor...
Cine e să citească această prevestire,
Ce tainic semn oprise curgerea norilor?
Undeva peste munți, ciobanul nevăzut
Și-a ridicat mâna, poate. Subțiat peste zare,
Intins ca arcul luciu în marea încordare
Bolta gemea sub frâna farmecului tăcut.

Și 'ncet desprins din nouri, un miel pierdut și dulce
Se coborî în vale cu ochii triști și umezi
In fânul cald al ieslei printre oi să se culce
Și pace a adus în ziua străvezie
Și cerul slobozit cântă în spre vecie
Cum cântă de sub ghiață izvoare descântate
Și clopote de irișI răsăriră albastre
Și-umplură dimineața cu clară bucurie

(Gândirea)

ŢIGARĂ

Fecioare suple de fum
Pulsate de un foarte fluid flaut
Spre nori: fragile cariatide cu vise străvezii pe umeri.

Liane albastre lunecă spre ţările albastre
Unde sub arborii legănaţi şi tufele deslânate
Ape lin cercuinde leagănă astre.
Din sâmburi se distramă gândul tomnatec
Se scurge în sus pe firul molatec
Purtat de boare şi rătăcit în visuri
Până se pierde în palide păduri
De arabescuri.

(Inedită)

N. CARANICA

Macedoneanul acesta crescut în Ardeal a adus o poezie de cea mai nobilă înfățișare clasică: ritmuri perfecte, fraze marmoreene, calmul și limpezimea mediteranei. Contemplativ și senin, el tălmăcește din somnul naturii mituri și sensuri umane. In pleiada tinerilor poeți ardeleni el e crainicul stilului racinian. Răgazul contemplativ, acel *otium* latin, îl duce la obiectivarea sentimentelor în imagini ce ascund simboluri. Amintirea stării sufletești și nu desfășurarea ei prezentă este sursa inspirației sale. De aici puritatea sa melodică, plenitudinea albă a ecoului. Intr'un număr restrâns de poeme, N. Caranica a reușit să ne dea relieful precis al unei poezii liniștite, prinsă în prizme perfecte care nu diformează niciodată lumina.

Date: Născut la Bitolia, Macedonia, în 1911. A făcut liceul la Turda, Facultatea de Litere la Cluj. Studii de specializare la Paris. Profesor secundar.

A colaborat la revistele: Gândirea, Gând românesc, Abecedar, Revista Fundațiilor Regale.

Opere: Poeme și imnuri, în Colecția Abecedar, Editura Miron Neagu 1940.

PRIVELIȘTI

I

Neguri ca vulturii mari din munți se desfașă
Lumea-și deschide petalele roză uriașă.

Toată colonada nopții se clatină!
Zarea-i de jar, cerul de purpură, norii de platină.

Scoală să vezi minunea, pământule line,
Zumzăie roiuri de-argint, miliarde, albine.

Mare corabie lunecă, sus, pe nalte oceane,
Intră cu zgomot prora de foc și mărgeane.

Faun cu părul de raze pe dealuri dansează
Florile, ochii pământului, râd, lăcrămează.

(Poeme și imnuri)

II

Intârzie 'n amiaza nepăsător senină
O amintire gravă de liniște marină.
Stăpână pretutindeni, secretă feerie,
Cu aripi fericite de calm și armonie.
Blânzi, munții 'n larg se miră de ora ei și mute
In mai adâncul spațiu dorm unde nevăzute
Și crengile 'n lumină închipuind portaluri
Ascund sub coaja aspră mărgeane și coraluri.
— Ce-mi spune'ți voi, întinsuri, privelişte profundă?
Intreb și plină vocea se 'ndoaie ca o undă
Intind brațele 'n aer și 'n semne moi de-mi scapă
Par cântece și grații ca 'ntr'un adânc de apă.
In zarea liniștită deapururi de bulboane
Cresc sunete mai limpezi și străvezii coloane
A lumilor uitate împărăție pură
Ingână 'n limbi obscure prin somnul tău, Natură!

(Poeme și imnuri)

PENTRU O FÂNTÂNĂ ARTEZIANĂ

Azvârle-ţi plânsul fin
In cerul viu şi zi-mi
De râsetele din
Inalt şi limpezimi

O, linii clare, liră,
Arpegiu argintiu
De jocul tău zglobiu
Tăcerea mea se miră:

Ce voci subpământene
Te-au ispitit în noapte
Să 'nneci în somn şi lene
Comoara ta de şoapte?

Căci ai trecut furtuni de
Cutremure durute
Cu svonuri muribunde
De lumi necunoscute

Şi 'n drum ochi verzi ardeau
De tainice metale
Când din adânc chemau
Mistere minerale.

Ci tu, mai înţeleaptă,
Nezăbovind prin bezne
Ţi-a fost, plângând, mai lezne
Să pipăi calea dreaptă

Şi vag prin timp schiţai
Din chinul tău obscur
Un salt în evantai
Mai limpede, mai pur.

...Acum înalţi, regale,
In veci pe cer să stee
O jerbă de cristale
Un vis de curcubee.

Durerea ţi-a 'nflorit
Petale de magie
Tu, cel mai simplu mit,
Minune străvezie!

Şi ochii fiecărui
De tine se adapă
Cum zărilor le dărui
Volute mari de apă.

Azvârle-ţi plânsul fin
In cerul viu şi zi-mi
De râsetele din
Inalt şi limpezimi.

(Poeme şi imnuri)

MARINĂ

Mai ţii minte scumpa mea,
Marea, peisagiu antic,
Ce frumos se logodea
Cu portretul tău romantic?

Păsări fâlfăiau pe-aproape
Semne albe, flori ovale,
Hăt în larg creşteau din ape
Peste valuri, catedrale.

Păsări mari ţipau metalic
Mă 'ntristau atunci zefirii
Şi-aş fi vrut delfini să 'ncalic
Pentru zările iubirii.

Pe când harfele tăcerii
Cum alunecau eolic
Indulcind secretul serii
Fără seamăn, melancolic.

Numai spuma sburătoare
A scrâşnit în salt amarnic
Frămîntându-şi în splendoare
Diamantul ei zadarnic.

(Poeme şi imnuri)

PLOAIE

Ce dulce sună ploaia 'n geam. Auzi
Cum curg în streașini lacrime șiroaie?
Prietenă — și ochii mei sunt uzi
Un murmur drag mă leagănă. E ploaie.

Dar peste nori ce stele stau de pază?
Știu ele de iubirea noastră?
O, ploaia 'n care încă mai veghează
Sus stelele, jos pleoapa ta albastră!

Vezi fulgerul cum sfârtică 'ntunerecul
Și cerul cum se umple de lumină?
In tine plouă liniștea, senină,
In mine scapără adânc feericul.

Dă-mi mâinile. Adoarme-ți trupul scump.
Aș vrea să cânt cu lacrimile mute.
Plic-plac (auzi afară?) plic-plac-pliump!
Mari lacrimi cad, necunoscute...

E ploaie dulce 'n noaptea asta, scumpă,
Când cerul chiamă zorile uitate
Lumina dimineții să irumpă
In nesfârșit ocean de bunătate.

(Poeme și imnuri)

INTÂMPINARE

Poeților tineri ardeleni

Grădina Esperidelor, zâmbind ceresc
Imbietoare-și sună roadele de aur
Ea-i încă plină pentru viersul românesc
N'am rupt nimic din albul ei tezaur.

Dar îi vedem lumina! Ochii teferi
Râd iar spre ceruri strălucind de tinereţe
Arde pe munţi, cu stele şi luceferi,
A ţării sfinte nepătrunsă frumuseţe.

N'a prins cântarea încă chiag din adâncime
Dar deşteptaţi de aripi nevăzute
Iţi sărutăm înrourata prospeţime
Tu, auroră de minuni neîncepute!

Incă n'am întins arcurile 'n soare.
N'am spus nimic. N'am întrebat 'nălţimile.
Adânc în noi, eternele izvoare,
Işi tremură virgine limpezimile.

Şi fluierul păstorului îndrăgostit de moarte
Cine din noi, cutremurat, l-a dus la buze?
O, murmurului orfic de departe
Ii presimţim abia splendorile confuze.

Știm și livezile gingașei păstorițe
Brândușe fragedă 'n priveliștea copilă,
Acolo, resfirându-și razele șuvițe,
Surâde Anul Unu din idilă.

Cântecul mare, sfântă ora noastră
Se vor plini, o zi, din lacrimi și furtună
Cu toate glasurile, pasărea măiastră
Va plânge din pădurea ei străbună.

(Poeme și imnuri)

CÂNTEC

In buchete de lumină
Tuturor am să te 'mpart
Limpede și cristalină
Ca un cântec de Mozart

Azi îți cânt în versuri ochii
Ochi cu umbre moi și vagi
Mâine faldurile rochii
Imi vor spune lucruri dragi

Ieri scăpam ca din greșală
Din aprinsa mea peniță
Plin de tremur și sfială
Câte-un zâmbet, o șuviță.

Mâine muzele-mi vor spune
Struna lirei cea mai plină
Să schimb trupul tău, minune,
In coloană de lumină.

Ritmuri nuoi să-mi dee friguri
Să-ți cuprindă taina 'ntreagă
Tot mai dulce, tot mai sigur,
Ochi adânci, făptură dragă!

(Poeme și imnuri)

CÂNTECE DE TOAMNĂ

Cerule, schimbi feţe feţe:
Ieri vărsai lumină, azi
Vântul suflă lung tristeţe
Printre stele, printre brazi.

Munţii tăi, copilăroşii,
Lângă lună s'au culcat
Toamna, fiară cu ochi roşii,
Şuieră ceva ciudat.

Munţii dorm, înveliţi bine
In cojoace de păduri
Toamna, toamna, tainic vine
Peste ei cu paşi de furi.

* * *

Cine prin tăceri tresare?
Ţipăt fu? chemare? geamăt?
Pretutindeni, ce mişcare
Numai foşnet, numai freamăt!

Aiurezi prin somn, pădure,
Şi 'n adâncurile tale
Biruie cu vrăji obscure
Sumbre rituri vegetale.

Fără note, fără file,
Sună toamna rar din coarde
Pe când frunzele sibile
Tot mai clar şoptesc de moarte.

* * *

Sus, pe mările de aer
Lângă razele catarguri
Cârduri de cocori, cu vaer,
Duc pe aripi toamna 'n larguri.

Sângeră sub ei, splendide,
Rănile multicolore
Surd apoi, bolta se 'nchide
Cimitir întins de ore.

Singuri norii, beţi de spaţii,
Trec pe moartea aurie
Tălmăcind în blânde graţii
Aspra lumii armonie.

(Poeme şi imnuri)

IMN DE PE CÂMPIE

Doamne, tu care paşii mi i-ai îndreptat spre marginea aceasta
din Apus a pământului românesc,
Unde câmpia-şi îngână, senină şi gravă, imnul ei fără de hotară,
In unduire de pace şi bucurie, trimisă luminii până departe,
peste fruntarii, spre ţara maghiară,
Unde copacii tăi dragi se 'nalţă mai falnici, mai drepţi către
limpedea, veşnica frumuseţe a cerurilor,
Cu crengile 'n rugăciune, cu foile murmurând de corurile
îngerilor,
Doamne, tu, care ca pe un pom m'ai sădit aici, pe pământ
românesc,
Dă-mi sufletul câmpiei, dă-mi uimirea, dă-mi sfinţenia să-ţi
cânt, să-ţi mulţumesc.

Smuls de furtuna mare din nemângăiata, crâncena Macedonie,
Ca jidovul rătăcitor treceam Stăpâne, străin fără cer, fără
pronie,
Nu mai ştiam să mă rog, dar aşteptam să-mi răsară ceva
cântând în cale
(O, raiul drag al păsărilor din pădurile natale!)
Trist căutam frumuseţea, izvoarele simple, semnele
depărtărilor,

Ci tu Stăpâne, fiului risipitor i-ai arătat cărările 'mpăcărilor,
Și patrie nouă i-ai dat; a doua oară l-ai sădit în pământ să-l supună
La marginea țării, câmpia fără de margini, Cybela străbună.

Bucură-te cenușa morților mei dela Sud, din depărtate altare
Una vei fi acum cu cenușa lor, după doruri de douăsprezece ori seculare!

Florile-aici, în fiecare dimineață poartă lacrimi mari de bucurie,
Crișul Alb scrie 'n limba cerurilor, până 'n larguri numele tău, câmpie!
Negrăită-i dulceața 'ntinderii tale, lumina străvezie, elizeană,
Departe, către fruntarii, tremură 'n zare mult așteptata, dorita Fata Morgană.
Mai fragede-aici vor înflori de-acum primăverile mele
Și toamnele, o, Doamne, de vei vrea, îți vor întinde roșii de sângele Tău rodiile grele
Tu, ce-ai dat tuturora ce-i al lor: florilor lacrima, păsărilor cântarea, omului omenia,
Și mie, Stăpâne, 'ncăperea fără ziduri, imensă și dulce, câmpia.

(Poeme și imnuri)

EMIL GIURGIUCA

Născut la Diviciorii-Mari, județul Someș, în 1906. Liceul la Gherla, Universitatea la București. Profesor la Liceul de Aplicație din Cluj. In 1933, a redactat împreună cu George Boldea revista Abecedar. Ingrijește colecția de poezie Abecedar. Din inițiativa lui, a luat ființă editura Miron Neagu din Sighișoara.

A colaborat la revistele : Abecedar, Datina, Gândirea, Azi, Gând românesc, Țara noastră, Universul literar (1926), Pagini literare.

Opere : Anotimpuri, poeme, Colecția Abecedar, 1938.

SOARE DE MARTIE

Sub pomi cuprinși în aburi de pământ,
Cum stau cătând la câmpul tras de pluguri,
Din spate parcă, îngrădit de muguri
Se uită 'n mine un tânăr chip de sfânt.

Cherub cu ochii negri de copil,
E tânărul din care eu m'am rupt —
Frumosu-i cap lângă obrazu-mi supt
E soare 'n umbra unui cimitir.

O zi ca un izvor o să rămână
Care din sfinte vremuri mă îmbie
Și aripi ridicate în tărie
Imi taie crucea galbenă 'n țărână.

Și-mi vine să m'acopăr cu pământ
Să nu mă simt mai mult, să nu m'aud —
Cherubul tânăr peste câmpul crud
Să urce singur scările de vânt...

(Anotimpuri)

SOMN DE VARĂ

Infig într'un snop galben secerea.
Plesnit de soare 'n umere cu bice,
Mă culc în ierbi de smalţ subt cocostârci de spice,
Seninul fulgue pe pleoapa mea.

Strâng braţele 'ntre vrejuri pe pământ,
Să nu le mai pot descâlci din flori,
Pe umere-mi cresc tufe de cicori —
Pământul cald mă soarbe ca pe-un vânt.

Furnicile mă cară 'n iarbă, strămătură.
Sunt ca un trunchi de pom căzut de mult —
Şi greierii mă ostenesc mai mult,
Urzind pe ochi un cer păios de bură.

De m'aş scula aş fi un lan enorm,
Un dâmb de ierburi începând să umble,
Dar tot văzându-mi sfarmă greu pe tâmple
Cântecul surd: s'adorm, s'adorm, s'adorm...

(Anotimpuri)

AMIAZĂ

Imi odihnesc pe ape
Ochii osteniţi:
Cer... cer...

Vin de pe câmp cu părul burz de spice.
Mărgele negre-mi licăresc pe mâini: furnici.
Amestecul luminii cu greierii şi grâiele
Mi-a tărbăcit auzul.
Aş vrea să-mi rup de pe tâmple alba pânză:
Văzduhul.
Stâmpără-mă, apă lină!
M'au dogorit lanurile jucătoare.

Mi s'au rupt din suflet dorurile,
Au căzut în mers —
Uitându-mă 'napoi le văd în lanuri:
Maci aprinşi.
Mi-or sângera pe buza unui vers.

Somnul a prins pojghiţă de brumă pe ape
Iar eu asvârl pe-oglinzi prundiş de floare
Şi gândurile mele cad să se adape
Ca berzele din inelarele de soare...

(Anotimpuri)

PAN

Sub cetinele zării doarme Pan
Intr'un răzor de rugi... Pe margini de cărare
Treziți unul de altul vin macii cu ulcioare,
Pe creștet le revarsă și iar se 'ntorc în lan.

Pan doarme. Pâlpăind pe buze o albină
Ii coase zâmbetul cu fir de rază
Ca pe un mac deschis acuma. Pan visează...
La căpătâi un rug asvârle fluturi din tulpină.

Răsuflul din pământ a aburit pe hăuri.
Lanul cu soarele s'a 'nvălmășit —
In iarbă fluierul cu buzele de-argint sclipit
A amuțit și greieri negre-i duc raze prin găuri.

Zările clipocesc lăcrimând boabe de safir.
Capricioase vrejuri asvârl din prăștii cositori.
In roabe de cristal lăcustele duc somn la flori.
Infrăgeziți fulgi fluștură ca din plesniți boboci de
[trandafir.

Dar înțepat în ochi de-un spic de rază
Căzut din snopul soarelui pe el,
Pan cască și pornește fără țel
Printre răzoare, tărbăcit de zumzet,
Ducând în zări cirezile de-amiază.

(Anotimpuri)

ÎNSERARE

Maicile serii ies din pădure.
Grâul se scaldă în somnuri de vară.
Cu trup de trestie seara, prințesa pădurară,
Incununată cu viţe de mure,

Păşeşte, înaltă şi gravă.
Pe-obrajii ei bărnaci ard ruji.
Poala rochiei de cit i-o duc zânele din dumbravă.
Sângele macilor stropeşte bruji.

Căpiţa soarelui s'a răsturnat în râu,
Peste sat pădurile-şi răspund cu-o toacă.
Părintele îngână rugi prin lan şi spicele de grâu
Ii ciugulesc din barbă vorbele şi 'n larg le joacă.

Cobor prin colbul scuturat de flori,
De douăzeci de veri în sânge ostenit —
Imi sgâlţâi sufletul să-şi vie 'n ori.
Ca o grădină de busuioc sufletul mi-a aţipit.

Intrările 'n sat sunt păzite de cruci în floare.
Şi lanurile murmură vecerniile verii.
Ci o fată, trupu-i copt în drum mi-l sare
Şi eu mă scutur de visuri ca de puzderii.

(Anotimpuri)

DARURI

Aerul e oarzăn ca un măr,
Fântânile zidesc din floarea zilei hramuri —
Unde s'a vărsat argintul de pe cer?
Vişinii se miră, ca şi pruncii, ce-au pe ramuri.

Trupul zorilor, frupt cald, l-adulm,
Fată goală a râului ce sare
Crud ţâşnind din apă lângă un ulm
Cu inele galbene 'n picioare.

Mă răsfrâng în zări, precum copacu 'n rădăcină,
Să boteze ramurile un prunc născut din flori,
Ales pe boltă 'n suflet, greu taler de lumină,
Ii proptesc de leagăn dalbele surori.

Vântul mi-a scăpat pe obraz un pai de rază.
Clopotul satului urcă în bolţi deschise.
Şi ca talgerul de slujbă sufletu-mi cutează
Să întindă cerului arginţi curaţi de vise.

(Anotimpuri)

SUFERINȚĂ

Vestit cu râuri de 'ncărcat azur
Isus venea pe valuri de câmpie.
Foșnind de secoli zarea sângerie
Își revărsase apele 'mprejur.

Supt ca un ram și obosit de cale
Cu chipul pal ca luna când se stinge,
Doar florile-i ating tălpile goale
Și florile se fac de sânge.

Din față-i cade flacăre de soare
Pe haina sfâșiată pe picioare...
Acuma și toiagu-i luminează
De pare ca un pai de rază.

El intră dar cetatea nu-l aude,
Il văd doar prunci cu ochi mirați de teamă
Și pe fântâna sufletelor crude
Rămâne chipul lui ca pe-o năframă.

...Și-ardea 'n ferestre chipul lui durut
Dar porțile-i stau mute sub zăvoare
Și-atât de slab trecea că s'a părut
Că drumul alb îi curge sub picioare.

(Anotimpuri)

COPILA

Ai înmugurit în strai de bură de soare!
Iți joacă râsul frunze de cais
Și 'n trupul tău abia suit de vis
Aud murmurând verile viitoare.

Ți-umbrește fruntea somnul calm din noapte,
In ochi botezul zorilor ți-a mai rămas,
Pari o 'ntrupare 'n azuriul ceas,
Ce stă s'adoarmă 'n marmură de lapte.

Din tot ce azi e neîmplinit ca 'ntr'o tulpină,
Când mâine viața caldă va înflori,
Aceste mâini pe fruntea cui vor coborî hodină,
Cui ochii tăi zambilele-și vor dărui?

Va fi un visător cu suflet de copil,
Ori un fecior cu pieptu 'n bronz de soare?
Infrăgezirii ei, voi ursitoarelor, aduceți-l
Să-i cânte, s'o adoarmă în leagăne de floare!

(Anotimpuri)

RUGĂCIUNE SIMPLĂ DE PRIMĂVARĂ

Intoarce, Doamne, crugul viorelii
Intoarce roua ce adapă cerbii,
Sub ciocul cald al razelor de soare
Din fiecare bulgăr să răsară o floare.

Ştergarul vântului domol, de in,
Să şteargă lacrimile crengii din livezi,
Din măzărichea lor să se deschidă în senin
Ochi mari, miraţi de-albastru 'n pleoape verzi.

Ca să se bucure şi pietrele surori,
Gângăniile adormite mişunând să 'nvie
Şi din gogoaşa lor de var, cutezători,
Puii să gungure cu pliscul galben în tărie.

Seninul calm va împietri lângă cătun
Virgin altar cădelniţat de ramuri,
Ci primăvară, tu să luminezi prin geamuri
In casa oamenilor ca un înger bun.

Şi sufletului meu bolnav ca un copil
La patul căruia se roagă tatăl lui ca lângă o albă
[grădină
Şi iar se roagă: Doamne, scapă-mi-l —
Intinde-i din cosiţa ta o rază de lumină.

(Anotimpuri)

RĂSFRÂNGERE

Inămeţită creangă, ulcior înfrăgezit
Pe care zorile-au suflat bură de soare,
De ce te vânzoleşte setea de vultoare
Să-ţi sfarme trupul crud abia rodit?

In ochi ce nu ştiau doar să se mire
Iţi întrupează taine cetluitul trup.
Verile grunji de aur îţi surup
Peste spumoasa ta înfrăgezire.

Şi buzele îţi ard de o văpaie
Pe care somnul nu o poate soarbe 'n fulgii lui—
Plesneşte pieptu 'n coaja-i de gutui
Să-i frângi în palme rodia bălaie.

Ar trebui s'adormi înmărmurind
Florala formă 'n somnul pietrei să învie
Aburitoare, calmă, — mărturie
De eternitatea ce o gust privind.

Dar mie sufletul mi-e înoptat
Ca un puhoiu învârtejit ce sfarmă stele
Adastă! Zorile-or sufla cleştar bulboanei mele
Să-ţi vezi în unde chipul înflorat.

(Anotimpuri)

PLÂNS

Când buzele noastre își sorb văpaia durută,
Sufletele ni se împletesc în amar
Ca rădăcinile într'o piatră de hotar,
A doi pomi ce în ramuri se sărută.

Te-am căutat prin viețile-mi de mai 'nainte rând
[pe rând
Și am murit pe drumuri de așteptare,
Și-acuma când te am la pieptu-mi visătoare
Un vânt străin mi te va smulge în curând.

Voiu strânge 'ntre pleoape visul că am trăit cândva
[amândoi,
Privirea-mi va 'mpietri în zare după tine
Iar sufletul meu te va urma ca un câine
Zădarnic îl vor alunga 'napoi.

(Anotimpuri)

EPAVĂ

Sunt ca un spin ursuz crescut în soare,
Rănind morocănos un lan de grâu.
Ucideți-mă 'n noapte cu topoare,
Zvârliți-mă 'ntr'o râpă de pârâu!

Mi-am rupt prin oameni drumul ca 'ntr'un crâng,
Crestând pe piepturi semne blestemate,
Târînd un ciuf de umbră, duhul stâng,
Ce m'asmuța cu țepele-i din spate.

Ah, sufletul meu pur s'a înnecat
Ca într'o baltă-un clopot pus de vrajă
Dar apele cețoase au prins coajă
Să nu mai aud glasul zugrumat.

Sunt încărcat de viespi, de ghimpi, de tină.
Pe floarea buzei mi-au turnat otravă
Cristoșii falși cu suflet de rugină
Și-acuma ard în vânturi o epavă.

(Anotimpuri)

TOAMNĂ

Se duc cătanele către sfinţit,
Concediul de vară s'a sfârşit,
Deasupra bălţii gâşte s'au aliniat:
A lor tângă şi a lor strigare
In inimă m'au săgetat.

Acuma câmpul se trezeşte singur,
Ziua singur, dimineaţa singur...

Câteodată lung se încovoae
Adormind pe căpătâele de foi.
Pălăriile de pălălae
Şi le scot copacii, muşuroi.

Că cineva strein cu bruma 'n treacăt
Pe gura de izvoare pus-a lacăt
Şi 'ntoarce ochii fetelor spre zare:
Ingândurare, îngândurare.

Pădurea, tăul, crama 'n roşu vâlnic
Pe toate le-a 'mbătat de cap omagul
Şi satul pare-adus, un martor silnic.
O să-mi iau de-acum şi eu toiagul.

Hei, şi s'a ruginit viţa de vie!
Nu e de mine aici, îmi spune gândul
Şi-mi dă ocol buestrul fără frâe
De neastâmpărat scurmând pământul.

Acum, acum ceva adânc mă doare.
Lângă colibă paznicul îngândurat,
Şi lângă paznic focul aţâţat
Se sbate după mine la plecare.

(Anotimpuri)

INCRUSTARE PE UN GÂT DE VIOARĂ

Odată şi odată prepeliţele zorilor n'or mai sări spre
[pârâu prin fânaţe
Şi omul îşi va 'ntoarce faţa la pământ.
Cine oare te-o mai lua 'n braţe
Ceteră ce scânceşti destrămarea mea 'n vânt?

In somnul ce te va 'mpăinjeni
Vei închide melodia cea mai pură
Doar crengile de toamnă, mute-or auzi
Sufletul meu în tine cum murmură.

Poate cineva atât de mult îmi va fi semen
C'o să pară 'ntr'un amurg că am plâns eu
Când obrazul lui s'o îngropa asemeni
In văpaia ce-o cuprinde lemnul tău.

Tu, podul meu de cântec peste moarte,
Odată şi odată un ţipăt imens vom fi împreună
La marginea pământului, opriţi în noapte,
Cu spaimă de stelele mari, din genună.

(Anotimpuri)

PENTRU UN CRIN

Crinule, cum te-ai deschis,
Cupă de pară din care beau vis!
Cum ai izbucnit în albastru din mugur,
Cu aştri albaştri să plâng, să mă bucur!

Ce-a fost mai pur în pământ ai luat,
Argintul adevărat,
Din nopţi şi somnuri l-ai crescut în sus,
Mântuitorule şi mi-ai adus

Tot ce-am pierdut, prin neguri călcând,
Tu nu eşti floare, eşti gând
La tâmplă de astru
In multul albastru.

(Gând românesc)

TRISTIA

Din care lume suni
Curată melodie?
Că prin adânci genuni
Suspinul tău adie.

In care mă scufund
In noapte şi uitare
Inlăcrimând pe prund
Singurătăţi amare.

Tu străbătând la cei
Căzuţi, uitaţi de toate
Imprăştii stânjenei
Pe umbrele 'ntristate.

Dar tremură pe rând
In boarea verde-a serii,
Mult mai adânc, plângând,
Isvoarele durerii.

(Gând românesc)

ION TH. ILEA

Mai valoroasă decât poezia sa cu caracter revoluționar, în care se întâlneau atâtea streine experiențe poetice, și prin care mai ales s'a făcut cunoscut Ilea, sunt schițele fragmentare din Inventar rural și ultimele sale acorduri, purificate de povara materialului dăunător. Deși un temperament energetic, Ilea nu conduce un raționament care să justifice exploziile petardelor sale verbale, aruncate uneori cu o splendidă desinvoltură. Poetul a dat de un făgaș bun. Aici îndrăsneala sa rămâne gratuită și de aceea, frumoasă.

Date : Născut în comuna Bistrița Bârgăului, județul Năsăud, în 1908. Absolvent al Academiei de Artă Dramatică din Cluj. Fost secretar de redacție la revista Societatea de Mâine. Director al revistei Eu și Europa, apărută la Deva. Azi gazetar la Sibiu.

A colaborat la revistele : Viața literară, Lanuri, Familia, Azi, Sfarmă-Piatră, Brașovul literar, Caleidoscop, Abecedar, Innoirea, Veac Nou, Șantier, Fruncea, Manifest, Banatul literar, Ancheta, etc.

Opere : Inventar rural. Cluj, 1931. *Gloata,* ed. Șantier, 1934.

INTR'O NOAPTE DE VARĂ

E 'mpărțită noaptea 'n două,
Minutarele de ceas
Intâlnite amândouă,
Stau o clipă la taifas.

Luna a poposit în luncă
Zâmbitoare, — stă și țese foi
De plop. Vântul încet i-aruncă
Suveica înainte și 'napoi.

Tăcerea sapă galerii adânci
Prin codru, câmpie și văi,
Pustiul se bate de stânci,
Pierzându-se pe neumblate căi.

Secara cu grâul se 'nmlădie ușor,
Fânul mocnește 'n căpiți,
Turmele dorm în liniști de pripor
Și iepurii bat câmpi aiuriți.

(Inventar rural)

CINE VREA SĂ FIE MARE

Cerul s'a prins în inele,
Soarele trece prin ele,
Zările s'au dus departe,
Doruri multe le desparte.

Cine vrea să fie mare,
Prin stele-şi face cărare,
Işi încue lumea 'n gând
Şi-apoi pleacă fluerând.

Munţii în şerpar îi pune
Şi tot trece peste lume.
Dacă gândul e deschis
Soarele răsare 'n vis.

(Inedită)

FATĂ ARDELEANĂ

Fată ardeleană cu păru 'n plete
Cu primăverile înmugurite 'n sâni,
Cu aurul holdelor în mâini
Şi buzele cireşe pentru sete.

Zorile ţi-au înflorit cămaşa ta de in
Şi viforele ţi-au înăsprit faţa de bujor,
Să poţi purta veselia 'n chin
Şi nădejde 'n doniţă spre izvor.

Fată de curaj, adună zările
In ochi cu gând duminical
Şi reînvie pentru ţară vrerile
Flăcăilor vânjoşi din Ardeal.

(Inedită)

LUCEAFĂR RĂSĂRIT

Desprinde din cosiţe, Românie,
floarea gândurilor tale
şi pe buze surâsul să-ţi fie
surâsul ogoarelor cu primăvara 'n cale.

Spicul genelor înalţă-l spre cer
şi chiamă plăieşii zilelor de azi
să-ţi încingă trupul cu mâini de fier,
apoi prin cetina munţilor de brazi

priveşte luceafărul aşteptat
în răsărituri de poteci,
în noua zodie a ta, cuminecat
cu veacul douăzeci.

(Eu și Europa)

INFLORIRI PE PIETRE

Am strâns ogoarele în braţe ca pe-o femeie 'n prag de seară.
Şi din fluturări de clipe am făurit cununi de dor,
în necuprins un vânt îndrăgostit fremăta uşor
şi stelele 'nţelesului cădeau pe florile de primăvară.

Cu sete de ţăran ce mânue sapa dârz în vreme
am ctitorit biserică în mine, iar pe-altar
s'a scris povestea unei vieţi otrăvite de amar
şi dureri nedăruite rubinelor din steme.

Apele mântuirii printre smârcuri de veac înrăit,
duceau avânturi pe zările de piatră sură,
eu, turnat în gând, am sărutat soarele pe gură
şi dealurile amintirii în cântec s'au despărţit.

(Veac Nou)

ION MOLDOVEANU

O sensibilitate cu fine nervuri în căutare de formă, colorată de mireasma pământului natal şi învăluită de presentimentul morţii într'o pânză fumurie de neguri. O poezie a liniştei care precede moartea, presimţită de poet şi primită de el cu seninătate.

Date : Născut la Lechinţa ,judeţul Năsăud, în 1913. Studii secundare la Şcoala Normală de Învăţători din Cluj. A fost învăţător în comunele Aşchileul-Mare, Vişinelul, Sălcuţa şi Luna de Sus. A murit la 17 Mai 1939.

A colaborat la revistele : Gând românesc, Hyperion, Satul şi Şcoala, Symposion.

Opere : Sbor peste ape, poeme, colecţia Symposion, Cluj, 1939.

OM

In mine rod mustește, proaspăt și închis,
Azuru-l prind pe talgere de crin.
Pe lujeri înfloriți, nădejdi cântate vin
Să-și scrie armonia 'n portativ de vis.

In sufletu-mi cupolă s'adună cerul plin,
Pădurile, legendele și cerbii
Și-amurgurile când pe ape 'n seară vin
M'aplec umil cu firul-frate-al ierbii.

(Sbor peste ape)

SCHIMBAREA LA FAŢĂ

Uite, cerul cade ca o plasă
Pe tristeţi şi arbori de mătasă.
Acuma şi holda noastră de săcară îmi place mult.
Acuma şi cântecul inimei altfel îl ascult.

Cine a făcut această schimbare la faţă
Peste necunoscuta-mi de până acum viaţă?
Vezi şi tocmai acum
Mândru mai apune soarele 'n drum!

Dragi-mi sunteţi creste înverzite
Ca şi voi ispitelor ivite,
Ca şi zarea ce-o purtăm pe mâni,
Ca şi cântecul svâcnind din sâni.

Şi-mi sunt dragi tristeţile fecioare
Cu iubirile trecute, viitoare,
Cu mândria ce-o purtăm pe rană
Şi Câmpia asta ardeleană!

Uneori se pare c'am vrea să murim
Dar minţim, minţim.
Ancorăm doar pentru consolare
In tristeţe şi în singurare.

(Sbor peste ape)

VALURI

Nainte cerul era nalt şi clar
Iar printre brazi şi mai înalt părea
Chemam în zarea vastă-o rândunea
Ori poate un vis trecut peste hotar.

Apoi mi-ai apărut ca din fântâni
Ori ca din holde cu de aur spice,
Pe-o clipă, cerul mi-a căzut din mâini
Şi nu vedeam pe nimeni să-l ridice.

Dar timpu 'ntins mai tare ca un steag
M'atinse 'n sbor cu-aripa-i lin pe frunte
Şi nu ştiu cum, au început să cânte
Ca la un semn tristeţile-mi şirag.

Ci fost-a o sclipire... Şi-am rămas
Cu visele trudite strânse snop
Sub bolta care fulguia potop
In înserarea ruptă din atlas.

(Sbor peste ape)

MOARTEA POETULUI

Poetul a plecat în primăvară
Cu tristeţea toată 'nchisă 'n el.
Undeva un sbor de porumbel
Zice-se, l-ar fi condus în seară.

Iar în urmă-i au rămas sub cer
Toate cum erau şi mai nainte,
De nici unde nu 'nfloreau cuvinte
Pe tăcerea cât un dom de fier.

Undeva sub lanurile 'n soare
Totuşi se ştia de cel plecat
Că ducea cu sine neîmpăcat
O inimă cât un clopot mare.

Şi-a rămas în urmă-i un caet
Cu mai multe credincioase file
Unde se puteau găsi discret
Pentru oameni lucruri inutile.

Despărţirea 'n fond n'a fost frumoasă:
Primăvara izbucnise tare.
Numai soare şi porumbi în zare
Străjuiau plecarea de mătase.

(Sbor peste ape)

TEODOR MURĂȘANU

Poezia lui Teodor Murășanu are toate trăsăturile acelei poezii inspirate de pământul patriei, împodobită, stăpânită de sentimentul solidarității cu natura. In deosebi natura înviată sub steaua primăverii împacă și însenineză sufletul său. Flora ei străvezie și fără umbre îi restitue zâmbetul de fericire pierdut. Peisajul câmpenesc îi răstălmăcește sufletul. O poezie tradiționalistă, vaporoasă, fragedă. D. Murășanu cântă frumusețea cerească a pământului, zugrăvind profilul luminos al naturii. Aspirația către puritate, lumea socotită ca o taină, sunt temele sale preferate. Invăluită de un fermecător aer patriarhal contribuția sa poetică se integrează în mișcarea literară tânără, prin suflul proaspăt și prin acea revelație virginală a lumii. Locul său e printre cei tineri și pentrucă a ajutat apariția Abecedarului precum și pentru faptul că a făcut din revista sa, Pagini Literare, o tribună a tinerilor scriitori.

Date : Născut în 1891 la Câmpia Turzii. Licențiat în teologie, litere și filosofie la Universitatea din Budapesta și Cluj. Profesor de liceu la Turda. Redactor al revistei Pagini literare.

A colaborat la revistele : Luceafărul, Revista politică și literară, Cosânzeana, Năzuința, Adevărul literar și artistic, Universul literar, Gândirea, Societatea de mâine, Țara noastră, Darul vremii, Gând românesc, Abecedar, Pagini Literare.

Opere : Poezii, Turda 1920. *Lumini suflate de vânt*, Semănătorul, Arad 1923. *Fum de jertfă*, Cluj 1923. *Chiot câmpenesc*, Cluj 1926. *Lilioară*, poeme, Colecția Abecedar. Ed. Miron Neagu, 1938.

JERTFA

Mi-e inima o masă de altar
In juru-i cu priviri îngândurate
Stau gândurile mele 'nlăcrimate
Cucernici magi îmbătrâniţi în har.

In străluciri de flăcări fermecate
Se 'nvolbură pe masă sfântul jar
Ca din pământ vin jertfe iar şi iar
Tot mai frumoase şi tot mai bogate.

Stau magii 'n jur cu feţe de pământ
Cu ochii 'nvăpăiaţi de-atâtea taine
Căruntul păr şi sfintele lor haine
Le flutură ca o furtună 'n vânt

Dar neclintiţi cu braţele spre soare
Ei cântă-un cântec răguşit şi-afund
Şi vuete de mii de orgi răspund
Cântării lor de voci murmurătoare

Cutremurat cu sufletul în stele
Simţesc în ea întregul slujbei jar.
Mi-e inima o masă de altar
O, magilor, o, gândurile mele,

Aş vrea să ţină slujba o veşnicie
Şi cum mă doare gândul chinuit
Când magii ca un vis vor fi pierit
Şi masa de altar va fi pustie.

(Fum de jertfă)

DESCÂNTEC

Somn ușor. Deschide-te vis,
Eși din mugur floare de cais,
Câmpule, botează-mă cu rouă,
Noapte, fă-mi inel de lună nouă,
Inimă, cum te tot joci pe flaut,
Dă-mi odată cântecul ce-l caut,
Norilor, umbriți-mă cu fum,
Vântule, pornește-mă la drum.

(Lilioară)

ILUMINARE

Lăsați sclipind în urmă pragurile,
La toată casa râdă steagurile...
Fetițe'n alb și copilași desculți...
Veniți pe pajiștea 'nverzită câți mai mulți,
Cântând,
Jucând,
Veniți pe pajiștea 'nverzită cât mai mulți...
Că mai în sus de sat, pe Dealul Mare,
S'a profilat o prea frumoasă arătare,
Drumeți cu vorbe și cu graiuri bune,
Vorbesc de ea cutremurați, ca de-o minune:
Sălbatecă de tinerețe n'o prind drumurile
A doua țară-i fug parfumurile,
A șaptea țară-i hohotesc hârjoanele,
A noua țară-i fulgeră icoanele!

(Lilioară)

A P E

Sloboade, Doamne, apele din munte
Apele gureşe, cu mişcări de ciute,
In noaptea mută, neagră şi amară,
Să fremete de svon de primăvară
Ca nişte orgi profunde, ca nişte lăute,
Răscoala lor să cânte 'n noaptea clară.

Cu cerul pur la geam proptit de frunte
Poetul sue 'n ritmul clar din seară
Zăpezile în spirit ca un munte,
Invăluit în plânsetul de-afară.

(Lilioară)

PEISAJ CU SĂLCII INFLORITE

Apele topite sus la munte,
Tot mai cântă, dar în aerul-copil,
Sălciile galben despletite
Au umplut văzduhul de April.

Focul lor, vrăjitorească taină.
Caişii, cireşii 'n mâini cu flori,
Mirosuri de stejii şi cucute,
Chiote de copilaşi priori.

Peste ţară sălciile înflorite,
Galbene cum unduesc pe vânt,
Parcă sfinte flăcări-mătăuze
Tot ţâşnesc botezătoare din pământ!

(Lilioară)

NERVII ŢĂRII

Eu nu ştiu ce-i frumos
Din câte mai vin primăvara cu sclipirile,
Dar sus ori jos
Imi uluesc culorile, privirile.

Ca 'ntr'un olocaust
Miroase a floare, a mireasmă zările —
Mă 'ntind să gust
Cum gustă căprioara depărtările.

Cu zumz de stup
Aud pe lunci cum ţopăe perechile,
Pe drum se surup
Naiadele lui Pan, străvechile!

(Lilioară)

LUNĂ

Galben bătut pe-a cerului albastră năframă,
Farfurie de aur din care cinează Dumnezeu,
Vatră de jar aprinsă 'n imens heleşteu,
La porţile cerului albă vamă.
Lumină lină, lumină a paradisului
Ce legeni murmure pe tăurile visului,
Dă-mi aburul razei, seninul în cutreer,
Să-ţi tremur pe harfă un văpăelnic cântec de greer.

(Lilioară)

CU MÂINILE, CU UMERII RAZIM...

Imi sgudue poarta furtuni de 'nflorire
Culorile lor îmi înăbuşe drumul,
Dar florile de ce-mi par fără de vreme şi veştede,
De ce aştept zadarnic să-şi spargă parfumul?

Pe ramuri atârnă o vijelie de fructe,
Cu miezul şi coaja de chihlimbar,
Dar dacă sfâşiu din carnea lor crudă
De ce sucu-mi pare sălciu şi amar?

Aevea-i sau o închipuire, rămâne o taină
Ce nu ni-e dat nouă celor de jos,
Un demon ascuns îndărătul înfloririi
Inchide o omidă în tot ce-i frumos.

I-aud râsul oblic ca pe-o lamă de coasă,
Dar nepăsătoare lumea i se dărue.
Ţip şi cu mâinile, cu umerii razim
Turnuri şi ziduri ce vreau să se nărue.

(Lilioară)

SOARELE IN APĂ

La marginea pădurii lunecătoare,
Semn de 'ntrebare, flacără, taină,
Stau ca o pată supărătoare
Pe dumnezeiasca câmpului haină.

Și nu știu cum curgerea neastâmpărată
Mi-a adus aminte de tine atunci,
Nuia de salcie reîmprospătată,
Râs din macii înfloriți pe lunci.

Și 'n sufletu-mi — taină, umbră amară
In care de-a-pururi mai mult râsul tău n'o să încapă
Icoana ta, hohot de primăvară,
S'a aprins deodată cu soarele 'n apă.

(Lilioară)

EPILOG

Mireasmă tare de brădet virgin,
Las cânturile mele
Să-şi bată ritmul rustic peste ani
In mustul crud şi verde de nuele...

Las frământările lor mute, aspre
Să le poarte 'n amintire gânjii,
Neliniştea, neastâmpărul lor cald,
Să li-l sburdeze primăvara mânjii...

Las năzuinţa lor la marginea câmpiei
S'o povestească plopii, înalţii
Şi culmea după care-am însetat
Să-i urce colţuroasa muche alţii...

(Lilioară)

ŢARA-NĂLUCĂ

Mă las pe oblâncul visului,
Incălecat las să mă ducă...
Hei, cine-mi arată drumul Paradisului,
Aproape-i, departe-i,
Mai am de mers până 'n Ţara-Nălucă?

Tu, liliacule, ai înflorit de Mai
Şi ţi-ai primit din lumea lui parfumul,
Dac'ai văzut-o şi-i cunoşti suavul grai,
Invaţă-mă să-mi iau spre dânsa drumul!

Voi, plopilor, la marginile zării,
Cântare şi poveste,
In nesfârşirile de neguri şi nisip
I-aţi auzit cumva de veste,
Nu ştiţi ceva de 'mbălsămatu-i chip?

In diamantul picăturilor de rouă
De-aş şti-o 'n ele cufundată,
Din vânturi i-aş culege ca pe-un abur
Fiinţa nearătată.

O lacrimă eu n'aş mai cheltui
Pentru pierdutele-mi corăbii,
Privind uimit arhanghelii de strajă
Cu aripi de foc drept săbii...

(Gând românesc)

E. PAMFIL

Fără să atingă limitele ilogicismului suprarealist, manifestat prin asociații absurde, dar găsindu-se pe un drum cu totul în afară de tradiție, poezia lui E. Pamfil aduce gustul viziunilor sumbre, un simț al frumosului nesatisfăcut decât de priveliștea rară, cum este aceea a morții cosmice, stare de supremă frumusețe, în care realitatea psihică eliberată are să devină, după o expresie a poetului, *sunet albastru*. Tot ce apropie această viziune va intra ca element de sugestie în structura universului său poetic. Versul lui nu cunoaște cătușele de argint ale rimei, dar se face luminos când poetul visează la spațiul pur al gândirii sale — susține adică ideea pe deasupra capriciilor metrice.

Date : Născut la Geneva în 1912. Liceul la Cluj. Universitatea tot acolo. Medic. A debutat la Abecedar.

A colaborat la revistele : Abecedar, Pagini literare, Gând românesc, Herald (Cluj).

Opere : Solitudini, poeme (manuscris).

CÂNTEC

Marea sărută ţărmul de sute de ori într'o zi
Şi nici o sărutare a ei nu e la fel.
Sărutul mării e voluptos şi nostalgic
Şi crestele de spumă sunt suspine de val sfărâmat.

Aş vrea să fiu un ţărm de mare
Să număr în şoaptă de câte ori valurile îmi ating fruntea
Şi să privesc albatroşii planând în sbor elegant

Aş vrea să fiu un ţărm de mare
Să 'ngrop în mâlul meu cadavrele-aduse din larg.
Ele mi-ar povesti despre undele albastre
In care moartea e lină ca şi somnul
Le-aş împleti sicrie de alge şi de scoici
Şi-aş învăţa să cânt cum cântă marea.

(Pagini literare)

MARITIMĂ

Corăbiile cu pântecele putred de 'mbrăţişarea verde
Aşteaptă plecarea pentru cruciada sfârşitului
Dincolo de nenumărate cercuri de zare
In oceanul cu ape moarte ca un trup
Atoli sărutători cu buze de piatră pentru cer
Vor fi ultima escală a 'nvingătorilor...
Apoi, legendele vor cânta umbrele flotei... din
[cruciada sfârşitului

(Inedită)

SOLILOCVIU

Auzi cum cad stelele 'n noaptea asta!
Cele care-şi sting desprinderea în ape
Sunt Narcişi
...Narcis înseamnă sărutător de suflet...

Tu ştii că pietrele au suflete care se deschid târziu
Şi-şi urcă tăcerile în sus
Crescând înţelepciunile din întuneric

Sufletele pietrelor sunt flăcări ce se-aprind
Din cremenile liniştilor mari

Auzi cum cad stelele 'n noaptea asta
Şi-auzi
Cum sufletele pietrelor se ridică spre stele.

(Abecedar)

SOLITUDINI

I

Atunci când voi fi sbor invers și trist
Cântec de-amurg pe viorile de fum
In ore care-și ard duratele violete
Din ochii surzi magiilor demult

Vor crește algele fluide pentru ape
Suflet ca rodul fără floare mamă
Și peștii vor pluti în moarte lent
Precum în mare sunete albastre.

II

Iubito, trupul tău va cânta amurguri singurătății mele
Și-atunci când perfecțiunea caldă va fi obosită de gând
Cărțile vor vorbi singure, singure

Melodia umbrelor va crește ancore
Pentru oceanul dimensiunilor unice
E-așa de 'ndeajuns să crezi în spațiul pur
Cuvânt nespus, cristal de dincolo de buze.

Hieratice silexuri fără numere 'n trup
Râsul lor subțire ca lame de oțel
Când tu vei cânta crepusculuri singurătății mele.

(Inedită)

ORE...

In lemn latentul imn
Spre orele de-amurg
Intoarcerea în ape luminilor ce mor
Precum plutiri albastre spre limitele curbe
Din coarde spuse sensuri
In graiul nou și pur

Te-ascult în creșteri oarbe
De liane fără trup
Și pleoapele închise devin un semn de lume
Când pietrele din noapte
Își cresc din suflet flori

(Inedită)

CIMITIR

Cimitirul e o simfonie de cruci.
Ele sunt gânduri de morţi ridicate spre cer.

In cimitir sunt şi sălcii plângătoare.
Le-au răsădit acolo oamenii vii
Fiindcă ştiu să fie triste.

Cimitirul e abătut câteodată când cunoşti un mormânt

Cele mai banale lucruri din cimitir
Sunt numele de pe cruci
Şi florile.
Dar cu timpul ele dispar şi atunci
Mormintele devin adevărate.

(Inedită)

TOAMNĂ

Clopotele sună singure seara
Şi-şi plâng din turn în turn singurătatea
Fiecare altfel, fără lacrimi, fără suflet, trist.

In huma din care creşte toamna
Mi-am îngropat sufletul adânc, adânc...
Şi-a adormit.

Mâine constelaţiile vor fi altfel
Şi soarele nu o să se mai ridice
Fiindcă Zenitul s'a prăbuşit.

Are să fie totul nou şi poate trist.

(Gând românesc)

GRIGORE POPA

Invocații liturgice ale geniilor bune, a harului ceresc spre binecuvântarea câmpului, spre mântuirea sufletului tânjitor, laude aduse dimineților sărbătorești ale satului, incantații albe, străbătute de emoții fin învăluite, orații mistice în ritmuri largi, în fraze sacerdotale, gesturi profetice sfințite de solitudine — iată albia pură a poeziei lui Grigore Popa. Ceea ce leagă lirismul său de conținutul sufletesc al creației autohtone este sentimentul comun celor plecați din sat, de nostalgie pentru vatra natală precum și sentimentul de adorație pentru un trecut majestuos de glorii. In toate aspectele poeziei sale se simte prezența intelectului — censor care le dă distincția unui act nobil.

Date : Născut la Podeni, județul Turda, în 1910. Liceul la Turda și București (Sf. Sava). Licențiat al Facultății de Filosofie și Litere din Cluj. Profesor la Liceul de Aplicație Cluj. Membru al Secțiunei Literare a Astrei. Fost membru al Școalei Române dela Paris, a făcut studii de specializare la Sorbona, doctor în filosofie.

A colaborat la revistele : Abecedar, Darul vremii, Gândirea, Pagini literare, Revista Fundațiilor Regale, Sfarmă-Piatră, Viața ilustrată, Satul și Școala, Revue de Transylvanie, Melanges de l'Ecole Roumaine en France, Meșterul Manole, Societatea de mâne, Familia.

Opere : Cartea anilor tineri, poeme, Colecția Abecedar. Ed. Miron Neagu. 1939. Studii: *Inteligență socială și psihologia conducătorului,* Cluj, 1935. Ed. Satul și Școala. *Stiluri de viață,* Cluj, 1937. *L'actualité de Pascal,* Paris, 1937. Sub tipar: *Existență și adevăr* (studiu filosofic). Ed. Arhidiecezană, Sibiu. *Peisaj ardelean,* esseuri. *Invitații,* esseuri. (manuscris).

CUMINICARE

Tot sufletul satului s'a ridicat în florile de vişin.
Fiecare copil îşi caută Cristosul într'o floare.
Şi toată zarea-i cârjă doar de sprijin
Atâtor inimi mari de prunci crescute 'n soare.

Bem vinul sfânt din cupele 'nflorite
A merilor cărunţi întru lumină,
Grădinele şi perii purces-au logodite
La prasnicul măririi fără vină.

Şi pâine sfântă rupe-vom cu mâna
Ca dumicatul jertfei să sporească,
Visările aprinse, mai tefere, şi râvna
Lăsate-s cuib odihnei să zidească.

E-atâta suflet revărsat în flori
Că satul pare un păhar răsplin
De toată bucuria râsului divin
Ce-a pogorît în lume printre sori.

(Cartea anilor tineri)

TRISTEŢE METAFIZICĂ

Atunci va fi frumos şi poate trist,
Cum trist e cântul vinetelor creste.
Va bate vântul verde ca 'n poveste,
In faţa lumii râsul va fi trist.

Pădurea noastră va 'nflori a jale
Atâta cântec tristului păcat.
Şi cerbi cu candelabre-albastre de 'noptat
Vor bea tristeţea undelor din vale.

Va fi o logodire a ierbii înspicate
In marea liturghie a tristei prevestiri,
Vom fi atunci, durerii, cu doruri, iarăşi miri,
Rugându-ne în ceasuri tristeţii închinate.

(Cartea anilor tineri)

SUNT SĂRMAN CU *LUCRURILE LUMII*

Sunt sărman cu lucrurile lumii
Şi plin de dărnicia lor mănoasă,
M'a cucerit din umbră povestea lor duioasă,
Inmugurind în mine tristeţea lor cerească.
Din albăstrimea flăcărilor mute,
Invălurite 'n bolţile tăcute,
Durai, în treceri, unghiul luminos,
Ivit din apa lucrului de jos.
Ingenunchierea mi-a fost prietenoasă
Şi duhul sărăciei m'a umplut de har;
Am strecurat noianul durerii 'ntr'un păhar
Şi-am închinat pentru 'nflorirea morţii.
Din cartea lumii învăţai a plânge.
Şi ascult mereu cum lucrurile cresc
Din lutul meu sărac spre lut ceresc.

(Cartea anilor tineri)

ATOLI

Ochiuri deschise albastru spre înalturi
Tăceţi porniri de alge verzi şi moi,
Tăceţi cântări de unde întoarse înapoi
Se mângâe foşnirea de scoică şi coral.
De ce în liniştirea întinselor cuprinsuri
Voi scăpăraţi tăcerea cu stelele 'mpreună?
De n'ar fi fost poetul şi tristul corn de lună
Vă desfrunzeaţi tămâia şi vă pierdeaţi în visuri.
Cu mâna ridicată în vânt, duminical,
Voiam de mult, plecarea pe unda străvezie,
Voiam popasul vostru pe veci tovărăşie
Măslinului şi morţii din mine şi coral.

(Cartea anilor tineri)

TRISTEŢI DUMINICALE

In după-amiaza zilei de sărbătoare când
Destrămam cu ochii acelaş colţ stingher,
Se unduia tristeţea în noi fără hotare
Şi ne pierdeam pe ape deschise către cer!
Poate trecutul rupse în ceasul coborîrii
Din cumpănă, cântarul izvoarelor ascunse
Şi duhul lor atuncea prin bucurii ajunse
Ne tulbura privirea cu lacrima tăcerii.
Cum urmăream povestea aceleiaşi ispite,
Statura ei de iederi şi nuferi înfloriţi
Se scutura în ceaţa visărilor trăite,
In noi creştea tristeţea cu iezerii 'nfrăţiţi.

(Cartea anilor tineri)

SORĂ

Soră din câmpuri verzi,
Viu să-ţi culeg lacrimile din vatra de mușcate.
Soră, plânsul tău musteşte ca 'nsingurarea stelei
Şi 'n visul lui sporeşte dorul de soră şi de frate.

Soră, adună câmpurile, dorul şi copiii
Intr'o năframă de arnici, cu toate anotimpurile,
Zilele, ceasurile, anii, înserările,
Şi trimite-le, soră, fratelui dela oraş.

Chipul tău e lumina livezii,
In noaptea ta cresc florile durerii,
Iţi plâng în ochi o mamă, grădinile şi perii.
Soră, fratele dus departe ţi se 'nchină.

(Cartea anilor tineri)

SUFLETUL CASEI

De treci pragul sfânt în casa aducerilor aminte
Găseşti anotimpuri înflorite de mâna lui Dumnezeu.
Icoanele toate sunt vii şi toate privesc cu uimire
Drumul de lumină al pasului tău.
Aici am aşternut, cu inima deschisă, covoare de mătasă
[primăverilor
Şi-am aşteptat să cadă de prea mult belşug şi lumină
Roadele mustoase ale verilor.
Ferestrele casei au fost totdeauna închise
Ochiului strein încărcat de ispite.
S'au adunat aicea ca să ardă în vise
Buchetele de vis ale fecioarelor.
Viorile tăcerii erau aici cântarea
Aprinselor avânturi mai grele ca furtuna,
Aicea rugăciunea a fost întotdeauna
Plecarea şi ajunsul lucrărilor voioase.
Inchină-te şi intră în casă cu sfială
Că anotimpul nostru e-acuma pe 'mplinite,
Nu asculta şoptirea, nici svonul de ispite,
Căci duhul sfânt al casei ţi-o frunte tutelară.

(Cartea anilor tineri)

CHEMARE

Chemări fără umbrirea ştiutelor destine
Se desprindeau din bolta braţelor cuprinse,
Prin inelări făptura aluneca pe 'ntinse
Şi vălurite feţe a apelor senine.

Fluer de unde, flacără de trup,
Svoneau sporirea stăpânirii pure,
Le împlineşte mersul creasta de pădure,
Istovind cântarea dincolo de grup.

Numai ochii vineţi prinşi în volburarea
Nesfârşitei curgeri de nălţări spre cer
Işi vedeau visarea prelungind ungher
Tainic peste vremea ce şi-a 'nchis cărarea.

Aşteptam fântâna să-şi arunce pleasna
Apei peste fruntea rumenă de foc,
Să arunce 'n soare fumul unui joc,
Ingheţând dorinţa şi sfinţindu-mi casna.

Fost-a spre 'nfrăţirea trupului cu fumul
Să deschidă uşa sfintelor priviri,
Să sporească bruma primelor sfiiri,
Gândului, prin ceasuri, să-i descurce drumul.

(Cartea anilor tineri)

SORA MEA PĂDUREA

Sora mea pădurea cântă iar a jale
Cântecul ce lumea l-a uitat de mult:
Cântă toți gorunii, lasă-mă s'ascult,
Steaua vieții mele s'a oprit în cale.

Sora mea pădurea, taină fără nume,
Înflorește dorul veacului ce moare.
Prea multă tristețe în cupele de floare,
Și feciorii țării au plecat în lume!

Freamătă gorunii neștiuta veste
Pentru 'ntunecarea ceasului de glorii;
Nu mai vin voivozii vajnici din istorii,
Timpul nu mai cântă marea lui poveste.

(Cartea anilor tineri)

SEARĂ LINĂ

Am trecut desculţ peste obrazul pământului,
Sărutând florilor creştetul sfânt.
Simţeam suflarea Domnului pe ape şi 'n vânt
Cum clătina roadele coapte ale pomului.
Ghiceam din frunză legile lumilor
Şi voia stihiilor de sus,
Eram în seară iarba luminii din apus,
Aşteptând să înflorească vatra luceferilor.

Cât de sfântă-i taina întoarcerilor mari
Către faţa vieţii 'ntoarsă spre apus!
Primăvara toată podoaba şi-a adus
Să-i gătească verii farmecele tari.

(Cartea anilor tineri)

ŢARĂ

Pământul tău frământat de mâni noduroase şi pluguri de lemn
L-am adunat în geana versului meu păgân.
Il simt mai cald ca un cuptor de soare răscolitor
La sânul meu ars de dogori şi doruri fără fruntarii în veac.
Din sicriul lutului tău am sorbit aroma crinilor
Deschişi ca inimi de îngeri spre culmile tăriilor.
Toamnelor lui le-am sorbit setos
Din râuri de 'mbiere sănătatea.
Ţi-am ridicat ţărâna în pumni albi de pruncie
Şi ţi-am legat atuncea destinul de vecie.
Te simt cum creşti în mine ca un uriaş gorun,
Gâlgâitor de seva izvodului străbun.
In dimineaţa curată ca mărgeaua
Ţi-am sărutat obrajii însoriţi,
M'am aplecat spre codrii înfloriţi
Şi le-am furat cereasca rapsodie.
In fiecare gând, de-atunci, şi 'ndemn
Sălăşluesc un cuvios bătrân
Cu mânile nălţate şi pas cutezător.
Am ieşit cu 'ntâiul plugar pe şesul tău miezos
Şi-am umplut cascada cântecului sfânt
Cu reveneala brazdei de pământ
Şi cu nemărginirea întinsului mănos.

Amiaza era naltă.
Lumina unduia risipă aurie în pulberi de opale,
Ţi-ai petrecut atuncea prin păru-mi afânat
O mână înflorită de săbii voevodale
Şi dorul meu atuncea fără hotar în veac
De sfânta ta mărire de-a-pururi l-ai legat.

(Cartea anilor tineri)

CREŞTEM IN MOARTE

Nu mai aud cuvinte, nici paşi în curtea vecinului.
Frunzele tremură de marea tăcere şi plâng.
Numai animalele, pline de jind şi de dorul pădurii,
Privesc printre stele paradisul pierdut.
Ce s'a 'ntâmplat sub bolta de aur a Domnului?
Ingerii nu mai sunt. Cine va duce sufletul omului?
Vămile văzduhului sunt slobode, dar cine să treacă spre rai?
S'au oprit în pragul pământului privirile omului
Şi spicele grânelor sunt numai de pai.
Florile s'au ascuns în mugurii iernilor
Şi copiii nu se mai uită la cer.
Cresc din tăcerea zilelor svonuri şi pier
Ca prevestirile păsărilor ce duc ştirile în alte lumi.

Şi nu mai aud cântecul îndrăgostiţilor înfiorând noaptea.
Doamne, şi murmurul stelelor s'a stins!
Creştem în moarte şi ardem de dor, de dragoste, de necuprins.
Cine 'mblânzeşte cerbii Domnului şi-i mână în amurguri la
[sicriele apelor
Să soarbă nemurirea pământului şi să fie fericiţi?
Ascultă! cum cântă pădurile a jale din creste.
Nu te speria! trec duhurile verzi din poveste.
Auzi? Gorunii cum freamătă durerea pământului!
Cine a dat putere de viscol solar vântului?
Ogrăzile lumilor sunt pline de ologi cu trupul de stele aprins
Creştem în moarte şi ardem de dor, de dragoste, de necuprins.

(Cartea anilor tineri)

IN VEACUL NOSTRU RECE ŞI AMAR

In veacul nostru rece şi amar
Fug păsările albe 'n veşnicie,
Se 'ntorc din altă lume semne de urgie;
Şi viaţa ni se pare prea tristă şi 'nzadar.

De vom cuprinde 'n braţe amurgurile toate
Şi le-om aduce pradă năprazniculuí jaf,
Nimic nu va rămâne, ci pulbere şi praf
S'aşterne peste moartea nevinovatei gloate.

In veacul nostru rece şi amar
Cad stelele din cerul tinereţii,
Ni-e aprig gândul morţii ca ereţii;
Şi viaţa ni se pare prea tristă şi 'nzadar.

Adâncurile lumii se clatină de jale
Şi totul se distramă în besnă şi prăpăd,
Şi semnele vestirii de bine nu se văd,
Şi duhurile bune s'au prăpădit pe cale.

In veacul nostru rece şi amar
Lumina-şi stinge picurii de soare,
Otravă-i vinul vechilor ulcioare;
Şi viaţa ni se pare prea tristă şi 'nzadar.

(Inedită)

TOVARĂȘ CU TOAMNA

O, toamna asta plină de murmur de pădure,
Prelung înfiorată de musturile zării,
Mă poartă 'n altă lume pe navele tăcerii,
Lăsând în urmă parcuri, iubiri și vremuri sure.

Mai sus, mai sus, mă duce privirea aninată
De steaua care plânge melancolii în veac.
Ah, gândul morții iarăși îmi cere să mă 'mpac
Cu stingerea vieții sub pleoapa 'nlăcrimată.

Cu toamna prins tovarăș, zadarnic mă trudesc
Să-mi ușurez urcușul prin viile luminii,
Mai tari decât suișul sunt patimile, crinii
Adâncului ce-mi roade destinul meu zeesc.

O, toamna mea, cu murmur de cer și de tristeți,
De ce nu-mi lași cocorii să zboare 'n paradis,
Ar duce acolo doruri și lacrimi dintr'un vis
Crescut peste morminte în seri și dimineți.

(Inedită)

MORGENSTIMMUNG

Astă noapte s'a coborît în flori durerea stelelor căzute,
Buzele lor ardeau spre slavă rugi de fecioară, necunoscute.

In zori pădurea scăpăra din fiecare ramur o lumină.
Și-am plecat în căutarea sufletului tău prin grădină.

Boarea ca un fior cosmic îmi resfiră părul afânat,
Sub nucul aducerii aminte chipul tău, lumină, m'a chemat.

Era o dimineață albă, plină de har,
Numai trecutul fâlfâia flamura-i neagră arar.

Dor nepătruns cuprinse trupu-mi în dulce durere;
Amintirea ta, dragă, creștea peste lume ca o mângâiere.

Iarba culcată păstrează încă urmele pașilor tăi,
Noaptea își stinge în ele cele din urmă scântei.

Am așteptat ceasuri cu capul spre ușă 'ndreptat...
N'ai mai venit sub bolta nucului îndoliat.

(Cartea anilor tineri)

IVONNE ROSSIGNON

O poezie a peisajului în pastă dogorîtoare. Un vers copt, înflorit de imagini proaspete, încărcat ca un fluviu fără sfârșit de toată vegetația de liane și de colburile solare ale unui pământ gras și fecund. Atât de strâns înrudite — prin puternicul simț panic al naturii — poeziile d-rei Ivonne Rossignon par o singură poemă bogată și grea de sevele câmpului adorat. Un lirism tumultos, revărsat pe albie largă, o vastă simfonie a verii în care acordurile intime sunt copleșite de marele cântec al naturii.

Date : Născută în comuna Studina, județul Romanați, în 1912. Prin tată, franceză. Liceul la Domnița Ileana din Sibiu. Licențiată în Litere la Universitatea din Cluj. A debutat la revista Abecedar.

A colaborat la revistele : Abecedar, Pagini literare, Gând românesc, Viața literară, Brașovul literar, Innoirea.

Opere : Poeme (manuscris).

CÂNTEC PENTRU O FETIȚĂ MOARTĂ

— DOINEI MUREȘANU —

Intr'o zi ai să ieşi din pământ:
Intâi au să-ţi înfrunzească condurii,
Şi-au să lege seve, de vânt,
Undeva, către inima pădurii.

Pe urmă degetele au să se facă
Unul câte unul, lujeri cruzi:
Bobocii unghiilor să-şi desfacă,
Asemeni buzelor de copil, uzi —

Ai să-ţi scoţi creştetul mai spre vară
Şi-atunci ai să te faci făptură lină
Şi larg revărsată 'n zări, de secară,
Sau fagure cald, de sulfină.

Gura ta are să crească maci
Şi-are să se sărute, sfioasă,
Cu soarele, în cuib de pitpalaci,
Tu, care n'ai fost niciodată mireasă,

Spre toamnă ai să ieşi din pământ,
Rotunjind rod de lumină
Şi-ai să te dărui înc'odată, în vânt —
Veşnic deplină —

(Pagini literare)

SOLILOCVII DESPRE VARĂ

I

Intr'o zi să porneşti
Acolo unde ai vrea să fii. Să ajungi
In mijlocul câmpului şi în mijlocul cerului. Să creşti
In câmpuri cu iarbă şi 'n cer cu umbrele lungi.

Să-ţi prinzi pe umerii goi
Regeşte cerul cu soarele şi zorile toate —
Să simţi svâcnind pământul în lujeri şi foi —
Să porţi sub tălpi drumuri umblate şi neumblate.

Să-ţi culci obrazul fierbinte
Pe fetia pământului ierboasă,
Holdele să-ţi meargă înainte —
Să picure macii din coasă.

S'asculţi cum plesnesc seminţele de coapte.
Să vezi cum polenurile se 'mpreună —
Să vezi fluturii cu aripi albastre de noapte,
Cum adorm pe fruct împlinit de lună.

Să vezi rotunjită pe poame lumina —
Ca o mână care ar culege 'nceput.
Să cuprinzi la şold de mătase tulpina
Cu tălpile desculţe în lut.

Să întâlnești poveștile aeve —
Pe Sfarmă-Pietre și pe Strâmbă-Lemne
Prinși în cămașe de scoarțe și seve
Cu mugurii învierilor, semne

Să te simți tu însuți Făt-Frumos — la față
Apa tinereței-fără-bătrânețe s'o bei
Cu luceafărul de seară și de dimineață
Și cerul desfoiat pe prunduri din stânjenei

II

Holdele cu păr de vulpi ling răni de mac.
Ca un fruct se leagănă lumina pe spice, pe crengi,
[pe fânațe,
In flori, culorile fecundate se desfac —
Anotimpul e ca o mamă tânără cu 'ntâiul prunc
[în brațe.

Zarea se 'ncinge, brâu, pe mijlocul pământului:
Cineva a țesut rândunici negre 'n mătase.
Curg rotund talazurile vântului
Pe pământ. Din cer, mestecenii — păsări albe
[se lasă —
Lângă snopi cântă ca lângă leagăn cu prunc sfânt
Secerătoarele. Satul e alb ca florile de laur.
Morții se fac glastre adânci de pământ
Și-și dărâmă frunțile coapte de aur.

Să te sleiești în viața câmpurilor ca o sevă vie,
Să aștepți să vie și la tine o secerătoare —
Să te culeagă ca pe-un fruct. Și să-ți învie
Sămânța lutului în primăvara viitoare.

(Pagini literare)

INVITAȚIE LA CÂMP

Frate, stors de vlagă ca pământul mănos
De caznele rodurilor și de luger,
Pune gura la verdele uger
Al pământului și bea puteri de jos —

Ieși în câmp și uită-te cum iară
Se desfașă, ca pruncii, macii de-arnici —
Uită-te cum din șolduri mici
Spicele leagănă vară.

Uită-te cum vin talazuri de secară
Din mări de aur să se 'mbuce
Cu apele ovăzului albastru. Cruce
De troiță deschide-te pe cer de seară.

Poartă soarele ca pe-un prunc sfânt
In brațe și du-l tuturor, în uzine.
Pe cine-o atinge să se lumine —
Cuminecă-te cu izvoare și cu pământ.

Ascultă cum trec prin frunze, lin
Cu gușa plină de doine, cimpoae —
Rugăciunile tulnicerilor îndoae
Creștetul pădurilor, de senin.

Oprește-te de copilărie plin,
Fă-ți o cruce mare ca un semn
De troiță și 'nchide-te în lemn,
Ca un suc al pământului, lin.

(Pagini literare)

CURTEA CU DONJOANE

Donjoanele își despletesc pân' la pământ
Păr lung de iedere; și par, în lună,
Cenușerese care stele-adună;
In șorț de cit cu-albastre străvezimi de vânt.

Donjoanele își despletesc pân' la pământ
Păr lung de iedere; și sfetnici par,
Cu pas de umbră 'n umbra lumii, rar,
Cu cearcăn de lumină 'ncinsă fruntea sfânt.

Orbite de firidă își deschid ochi orbi.
In mână alebarda lunii poartă,
Și bat cu ea treziri din veac, în poartă
Sub care au puit tăceri și corbi.

Donjoanele își despletesc pân' la pământ
Păr lung de iedere; par menestreli
Cu plete lungi ca fire de beteli,
Plecați peste-alăute de tăceri și vânt.

(Abecedar)

RĂSFRÂNGERE

Copacii duc după soare
Icoane cu sfinți de aur și cleștar,
Până s'arată tot mai rar,
Umbra lor măsurată 'n izvoare

Au cărunțit de lumină în apă —
Prunii leat cu Dumnezeu.
Poate lângă chipul meu
Se pleacă însuși Dumnezeu, să se adape.

Imi beau din pumni ochii și gura,
Și lunecușul umerilor verzi, de apă —
Ca un cerb care s'adapă
Dintr'o dată cu toată natura.

Imi beau din pumni bucuria de-a fi,
Bucuria de-a nu mă putea prinde.
Mă simt ca o apă care se 'ntinde
Din mare 'n mare, plină de zi.

Imi beau din pumni ființa veșnic întreagă
Și mă bucur că nu mă pot isprăvi.
Mă gândesc, cine-ar putea veni
Intr'o zi, toată să mă culeagă.

Imi beau chipul, şi pe Dumnezeu, care
Işi ţine 'n mâni fruntea căruntă, de flori —
Şi nu-l pot isprăvi. Uneori
Mă întreb care din noi e mai mare?

Şi de el mi-e tot atât de sete
Cât de mine. Iar apa aceasta cu sute de feţe —
E parcă izvorul de veşnică tinereţe,
In care vin să se scalde stele şi fete,

Şi nori şi păduri şi oraşe de-oţel
Şi munţii cu dulămi de cetină şi cerbii
Şi curgerile limpezi ale ierbii
Şi tot ce-s eu, şi tot ce-i el.

(Gând românesc)

VALENTIN STRAVA

Poet singuratic, cu temperament bacovian, desrobit însă, spre norocul lui, la timp de influența poetului celui mai trist din Parnasul românesc modern, Valentin Strava cântă șesul care se deschide dela Crasna spre țara ungurească dând un aspect nou al peisajului ardelean în colori estompate de o tristețe fumurie. Psihologic poezia lui se rezumă la următoarele trăsături: ezitare și șovăire întristată de lume, stare de deprimare rar luminată de un gând liniștitor, ca acela oferit poetului de durata, în cicluri mereu înnoite, a fenomenelor naturii.

Date: Născut la 1907 în com. Hotoan, jud. Sălaj. Studii secundare la liceul Mihai Eminescu din Satu-Mare. Actualmente, funcționar la Primăria Municipiului Cluj. A scos împreună cu V. Beneș, Ion Th. Ilea și alții revista *O lume nouă*, la Cluj, în 1933, precum și revista *Caleidoscop*, tot la Cluj, în 1934. Cronicar literar la revista Ardealul administrativ.

A colaborat la revistele: Societatea de Mâine, Caleidoscop, Transilvania, Patria, Gazeta Ilustrată.

Opere: Pustiu, versuri (manuscris).

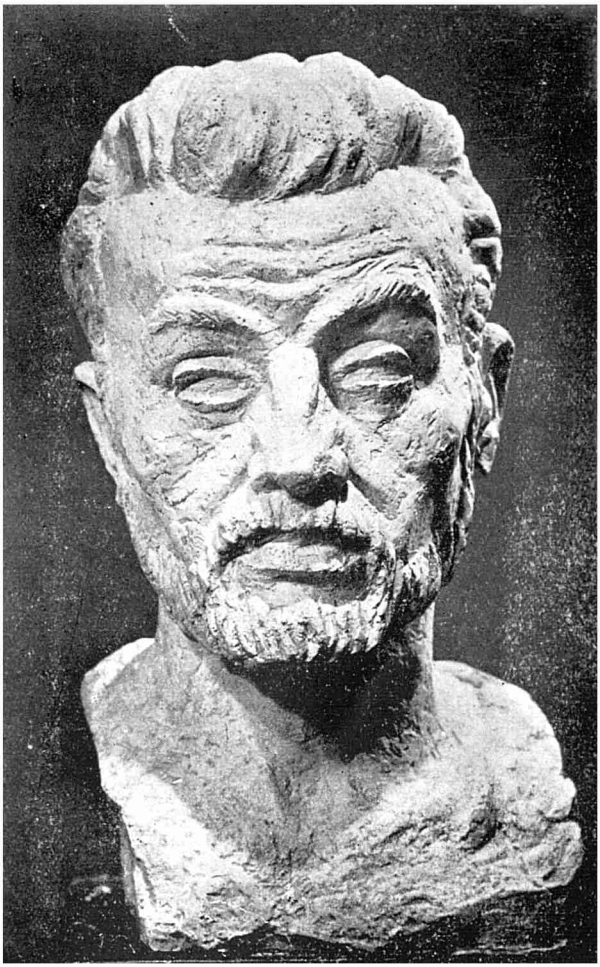

FUM NATAL

Mai creşte 'n zări de veghe ne 'mpăcată.
Mai urcă strâmb în pure dimineţi.
Pe şesul aburit mai cată
Cu dropii mari, pătate de tristeţi.

Savane lungi, spinări încovoiate;
Dospind comori în pântecul ascuns —
Lucesc târziu acelaşi nepătruns
Convoi de taină şi singurătate.

Mai vin — asculţi? — imaşul, turma,
Pe apele scăldate de poiene.
Şi flori şi melci se îmbulzesc alene,
Peste azurul ce le 'nghite urma!

(Inedită)

NOEMVRIE

Pe cerul roşit
De-un vast cimitir,
Se sbat în delir —
Gâştele sălbatice!

Vâslesc singuratice
Prin ploaie, atent —
Cu ţipăt strident,
Gâştele sălbatice!

Prin cimitir, ud,
Trec umbrele 'n şir;
Se-aud răsvrătiri
Departe, în Sud —

Şi morţii se sbat —
E haos, delir, —
Mă cheamă în şir —
Gâştele sălbatice!

(Caleidoscop)

COLINĂ

Cum fumegă rănile toate,
Şi foamea prin marele timp!
Mi-e cerul în palme sau, poate,
Adulmec un biet anotimp!?

Sfârşită-i şi ziua şi-i raiul departe.
Tristeţea fântână a ochilor vani.
Mai picură somnul prin zările sparte.
Tăcere mi-e braţul pe râuri şi ani.

De-acuma nu creşte îndemn nici cărări.
Doar fumu-şi întoarce privirile moi.
Strigoi albi cad iarăşi pe patul de zări;
— Trec singur prin moarte? Mi-e drumul 'napoi?

(Inedită)

AMURG

In veacul deschis
Pe câmpul domol,
Cetate de vis
Privește în gol —

De suliți învins,
Un clocot amar —
Revarsă 'n adânc
Baladele iar!...

In zarea de sfinx
Cu ochii-l aud;
Păianjenul nins
Cum trece spre Sud.

(Inedită)

TOAMNĂ

O visul larg al toamnei ce revine!

In limpedea chemare voi rătăci din nou,
Mă voi întoarce iarăş mai singur, fără mine,
Dela un larg la altul, epavă ce revine...

In mlaştina de zare surprins fără ecou,
Mă va străpunge iarăşi fiorul de 'ntrebare:
— Pe cine cauţi, singur în vasta resemnare!?

O, spaima de tăcere, o, moartea de tovarăş!
Va trece-apoi ivirea de fiecare dată,
Plecarea fără nume, ecou de niciodată...

Şi 'n pacea de naufragiu se va desprinde, iarăş,
Aerian un nimeni, o umbră, un suspin, —
Infiorând epava şoptitului amin!

(Inedită)

ECOU

Inconjurată singură de zare,
O pasăre străină fără glas,
Pândește 'n veac aceeași depărtare —

Aceeași taină a ultimului pas —
Ecou de neliniște viitoare:
Un vis — o fluturare de popas!

Același gol crescut în depărtare,
Aceeași pasăre fără de glas
Inconjurată 'n semn de întrebare!

(Caleidoscop)

C. I. ŞICLOVANU

Numele acesta a strălucit în timpurile de glorie ale revistei Universul literar, în epoca redacţiei d-lui Perpessicius (1925—1927) şi Camil Petrescu (1928). C. I. Şiclovanu — formă rebarbativă într'un aspru tumult de sugestii moderniste, timbru nou al tristeţii poeţilor « maudits » — era unul dintre stegarii ardeleni în lumea literară a Capitalei. Poezia lui a evoluat din faza ritmurilor largi la un mod de expresie dificil, ecourile stărilor sale patetice au fost ferecate, orizontul lirismului său s'a interiorizat. Oraşul detestat de poet şi socotit drept o temniţă a tinereţii sale solare, i-a schimbat cuvintele calde în expresii cenuşii şi obrazul luminos într'unul acoperit de umbre. Acest amestec de clar obscur, în versuri de o structură rafinată, cu sfruntătoare libertăţi de rimă, dau poeziei sale un farmec propriu. In tehnica versului cunoaştem o manieră Şiclovanu.

Date : Născut în 1908 la Brăila. Tatăl lui, inginerul Şiclovanu fusese ardelean şi a trecut munţii în regat odată cu iredentiştii ardeleni în frunte cu Il. Chendi. Poetul însuşi şi-a petrecut anii copilăriei şi ai adolescenţei în Ardeal, la Arad. Liceul l-a făcut la Arad şi Bucureşti. Licenţiat al Facultăţii de Litere din Capitală. Acum gazetar în Bucureşti.

A colaborat la revistele : Universul literar, Cetatea literară, Azi, Herald, Caete literare, Abecedar.

Opere : Poeme (manuscris).

CUPRINDERE

Dincolo de vis le vei găsi altfel pe toate —
In adormire fi-vei trecută de vad.
Dar toată acolo, peste întinderi te arată,
In acest parc de ciment și de brad.

Pe alei candelabre desprinsă-i dintâi
Risipa brațelor tale cu întunerecul priză.
De lucruri știute cuprinsă tu ești, tu rămâi,
Când moartea-ți va fi cel mult o surpriză,

Sau ruptă de flăcări în jur vei năluci mai înaltă
Cu mădularele facle prin stingerea toată.
Prin urme ce se deșartă, plecarea te ia îndărăt—
Din tine-o fâșie încă mai văd.

(Azi)

VERSET

Ca focul ce zace ascuns în amnar,
Cu fumul etern care suie din stâlpii de var:
Maldărul de priveliști mărite în toate,
Când în zăgazul zărei marea nu mai încape.

Alunecă doar frumusețea lichidă
In liniștea sărată — a mării prea pline —
Intru dintâi locurile apar din firide
Și înălțimile rămân fără coline.

Pajiștea zilelor este o potrivire de umbră
Din 'nalta povară a continentului — nor —
Așteptarea înceată-și rotește durerea 'n corole,
In cel dintâi anotimp spre cerul încăpător.

(Azi)

AVENTURĂ

Priveliștea furată, — și 'n ea gonind furtună —
Apusul în ruine pe-un țărm trecut, ce moare.
Pescaru-și trage-acolo 'nodată plasa 'n care
Se sbate agonia rotundă-a mării. Acuma

Privirea din catarge nemărginirea pradă —
Comoara-i cufundată în insula cea moartă
Cârmaciul nu se 'ncurcă 'n ocean, — ocean sau
[luisiadă? —
Deși pe-aicea stele nu sunt și n'avem hartă.

Sub noi e firmamentul acum întins. Ostroave
Pământuri necălcate vin înspre noi șiraguri —
Când se împotmolește 'n azur tot trupul navă
Dăm nume noui de fluvii, de munți și-arhipelaguri.

(Inedită)

IN MARGINE

Drumul triumfă prin boare şi 'mparte
In două desimea de busturi şi glastre.
Glorii de jerbă îşi scutură luciul etern —
Şi ziua se ridică abstract, ca un consemn.

Un salcâm a sărit peste şanţ din crângul de cruci
Nimeni n'a mai sosit de peste uluci
In tabăra acestor excursii celeste,
De gemete 'ntins pieptul plesneşte.

Veghea pătrunde prin ţarina moale
Până în baia de-aduceri aminte, —
Unii din alţii anii în şir se despoaie
Şi opium fumează alb prin morminte.

(Herald)

INVENTAR RUSTIC

Fâşii de curcubeie strânse din azur,
Topite lucesc în drăcesc rotogol.
Pe miriști ce 'mping câmpia 'n orizontul gol,
Soarele-şi strânge văzduhul în jur.

Vre-un nor mai pluteşte ca un înger, vag, spiritual,
Ca dintr'o uriaşe păpădie-un puf suflat —
Jumătatea bolţei susură înfundat,
Ca un stup răspândit în spaţiul astral.

Zările pe-oblânc culcate ascultă —
Veşnicia oprită în vale tresare.
Singur un bou rumegă aburii slut şi pare
Un dumnezeu inferior transformat sub bolta ocultă.

(Universul literar)

CARNET INTIM

Ochii-au închis, strânse, drumuri şi depărtările seci,
Strigătul lor răsucit pe chinuite poteci.
Un voiaj nou adunat în priviri, deapănă
Tristeţea mea numai aur şi patimă.

N'am să uit dansul trupului tău strâns în brăţări,
Nealinată 'ndoială în veghea cu păreri şi chipuri —
Când vremea şi calmul se strâng între zări,
Ca dintr'un aluat din spaţiu te închipui.

Şi când se-amestecă văzduhu 'n dimineaţa 'ntreagă,
Când totul doar pare, capul cu frică mai mi-l întorc,
Tot ce trupul nu poate să spună, privirile storc:
Lumi nevăzute în spaţiu se 'nchiagă.

(Universul literar)

TABLA DE MATERII

	Pag.
Prefață	5
Ștefan Baciu	9
Ion Bălan	19
Vlaicu Bârna	27
Mihai Beniuc	37
George Boldea	65
Radu Brateș	79
Teofil Bugnariu	85
Olga Caba	91
N. Caranica	101
Emil Giurgiuca	117
Ion Th. Ilea	137
Ion Moldoveanu	145
Teodor Murășanu	151
E. Pamfil	165
Grigore Popa	175
Ivonne Rossignon	193
Valentin Strava	203
C. I. Șiclovanu	211

MONITORUL OFICIAL ŞI
IMPRIMERIILE STATULUI
IMPRIMERIA NAŢIONALĂ
BUCUREŞTI — 1940

LEI 150.—

C. 60.230.